

Мамус Т.М., Павх С.

КЛАПТИКОВА МОЗАЇКА

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Шаповал З. М., доцент кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, кандидат педагогічних наук;

Колодійчук О. Я., методист, викладач Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Народна творчість — це історична основа, на якій розвивалася і розвивається під впливом конкретної історичної дійсності світова художня культура. У ній відображений складний світ людських почуттів і переживань, духовні запити, прагнення та мрії. Народна творчість є водночас пізнанням світу, образним мисленням і практичною дією. Відбиваючи колективний світогляд, витвори декоративного мистецтва позначені особистістю майстра. Віками змінювалися творчі методи ручної праці, вдосконалювалися кожним наступним поколінням. Завдяки цьому багато творів народних умільців досягли вершин художнього рівня, у них нерозривно поєднуються практичність і декоративність.

Важливу роль у народній культурі відіграє рукоділля, яке розвиває художній смак та вміння, виховує терпіння та привчає до охайності, збагачує внутрішній світ та приносить задоволення від виконаної роботи. Незаслужено забуті вироби ручної праці знову набувають своєї цінності та є цікавішими, оригінальнішими, ніж серійні промислові взірці.

Значні можливості для вдосконалення техніко-технологічних, художньо-конструкторських знань, практичних умінь естетичного спрямування проявляються під час навчання у гуртку «Клаптикова мозаїка».

На заняттях гуртка в процесі виготовлення школярами суспільно-корисних речей розвиваються їх естетичні почуття, художня культура. Гармонійний розвиток учнів має специфічні особливості, які визначаються змістом та умовами навчальної діяльності: учитель має можливість розкрити і показати взаємовідносини між виробництвом, технікою і мистецтвом. Це цілком закономірно, оскільки сприйняття і розуміння прекрасного виникло у

процесі трудової діяльності, коли людина отримувала задоволення від творчих, фізичних і розумових зусиль, від оригінальних виготовлених виробів. Ще здавна, створюючи різні корисні предмети, постійно намагалися надати їм красивого вигляду. Так поступово виникло поняття про індивідуальність, нестандартність, про красу виробів, створених руками людини, про гармонію думки, душі і вміння, втілених у ній. Тому доцільно всіляко підтримувати намагання школярів виготовляти та оздоблювати вироби своїми руками. Це може бути пошитий та художньо оформлений одяг для себе та своїх близьких, предмети домашнього вжитку. Оздоблювальні елементи застосовують також при заміні або маскуванні зношених ділянок та деталей. Гуртківці отримують можливість бачити реальні плоди своєї праці, фантазії, смаку. Корисність такої діяльності ще в тому, що вона залучає учнів до побуту.

Мета гуртка — залучення учнів до духовної культури через ознайомлення зі становленням та сучасним станом розвитку художньої обробки текстильних матеріалів; набуття навичок проектування та виготовлення виробів клаптиковою технікою.

Для досягнення поставленої мети поставлено наступні завдання:

- ознайомлення з клаптиковою технікою виготовлення виробів як окремого виду декоративно-ужиткового мистецтва;
- розвиток просторової уяви, технічного мислення школярів; формування художнього смаку гуртківців;
- засвоєння різних способів та прийомів створення виробів клаптиковою технікою;
- формування навичок проектування та пошиття даною технікою виробів різної складності.

Пошиття з клаптиків займає особливе місце серед відомих видів рукоділля. Поєднуючи тканини різних кольорів, рисунків, геометричних розмірів, створюють неповторні витвори, які вражають своєю різноманітністю та оригінальністю, нагадують мозаїку. Та не лише цим привертає увагу клаптикове мистецтво, Цією технікою можна виготовляти різні за складністю і призначенням вироби. Значна кількість прийомів виготовлення є досить простими і доступними для оволодіння школярами на заняттях гуртка. Позитивним є й те, що клаптикове пошиття не вимагає використання дорогих матеріалів, складного обладнання та пристосування. Звертаючись до теоретичних основ виконання, доклавши смаку, терпіння, працелюбності можна виготовляти різні за складністю вироби на заняттях з обробки текстильних матеріалів та вдома.

Загальні методичні рекомендації

У посібнику запропоновано орієнтовний тематичний план занять гуртка. Для підготовки та проведення занять керівник може використати поданий теоретичний матеріал, у якому висвітлено особливості становлення та, сучасний стан розвитку художньої обробки текстильних матеріалів клаптиковою технікою; дано загальну характеристику і обґрунтування вибору обладнання, інструментів та пристосувань для виконання робіт даною технікою, властивостей матеріалів; розкрито особливості технологічного процесу розкроювання та пошиття деталей виробів.

Для успішного виконання гуртківцями практичної частини наведено приклади різних прийомів роботи, розроблено інструкційні карти.

Членами гуртка можуть бути учні 8-9 класів. Заняття рекомендовано проводити двічі на тиждень по дві години.

Матеріал у посібнику подано з наростаючою складністю. Протягом першого семестру (72 год.) школярі ознайомлюються з необхідними теоретичними відомостями, виконують найпростіші вправи на розкроювання та пошиття деталей та виробів, засвоюють техніку створення різних візерунків. Впродовж наступних занять другого семестру (72 год.), нагромаджуючи практичний досвід, гуртківці проектують та виготовляють невеликі за розмірами комплекти, більш складні вироби.

Учителю необхідно аналізувати зміст та хід кожного заняття, щоб практична частина була послідовним продовженням і закріпленням теоретичних відомостей, одержаних учнями. По завершенні кожного заняття доцільно проводити підсумки виконання запланованої роботи. Крім того, необхідно враховувати вікові особливості дітей, ступінь їх підготовки, наявні знання та навички.

Поступово, розвиваючи інтерес учнів до занять, педагогу необхідно сприяти розвитку фантазії дітей у пошуках нових форм та засобів вираження власних змін образу, прояву можливостей урізноманітнення художнього оформлення виробів. Тому значне місце слід відвести замальовкам та фотографіям виробів в альбомі, зразкам візерунків, їх поєднань та готовим виробам.

Роботу гуртка слід завершити виставкою робіт.

Керівнику гуртка значну увагу необхідно приділяти естетичному вихованню школярів, розвитку фантазії, художнім смакам.

У процесі планування гурткових занять необхідно включати виставки, екскурсії в різноманітні художні, професійно-технічні заклади. Це дає можливість ближче познайомити учнів з процесом створення виробів,

проводити профорієнтаційну роботу, формувати в учнів інтерес до робітничих професій.

Надаючи школярам можливість самостійно працювати, керівник повинен направляти творчу діяльність гуртківців, формувати в них здатність вибирати та аналізувати, планувати способи виконання виробу, допомагати їм у вирішенні поставленого завдання.

Інструкції з правил безпечної праці

Примірні інструкції з охорони праці в навчальних майстернях. Технічні та обслуговуючі види праці

Затверджено:
Директор школи

Наказ №.... від.....
Погоджено:
Голова ПК школи
Протокол № ... від ...

Інструкція з охорони праці в навчальних майстернях

1. Загальні положення

- 1.1. До занять в шкільних майстернях допускаються особи, що не мають медичних протипоказань та ознайомлені з інструкціями з охорони праці.
- 1.2. Кожен учень повинен знати й виконувати правила безпечної праці в шкільній майстерні, правила пожежної безпеки, санітарно-гігієнічні норми й правила.

Учні повинні:

- своєчасно приходити на заняття в спецодязі і з дозволу вчителя або чергового по шкільній майстерні зайняти своє робоче місце. Перехід учнів на інше робоче місце без дозволу вчителя заборонений;
- залишати шкільну майстерню тільки після дзвінка й дозволу вчителя;
- використовувати навчальний час для виконання завдання й не займатися зайвими справами, розмовами, своєчасно й високоякісно виконувати доручену роботу;
- економно використовувати електричну енергію, матеріали;
- під час перерви виходити із майстерні (крім чергових).

1.4. При виконанні робіт в шкільній майстерні необхідно:

- дотримуватися технологічної дисципліни
- дбайливо ставитися до устаткування, інструменту, матеріалів;
- утримувати в чистоті робоче місце.

1.5. Щоб запобігти травмуванню і виникненню травмонебезпечних ситуацій, дотримуйтесь таких вимог:

- працюйте на справному устаткуванні;
- використовуйте справний, добре налагоджений інструмент;
- використовуйте інструмент за призначенням, бо при неправильній його експлуатації можна не тільки зіпсувати його, а й отримати травму;
- не перевіряйте ріжучу кромку інструмента руками. Для цього слід використовувати тренувальні заготовки;
- передавайте ріжучий та колючий інструмент ручкою вперед;
- не відволікайтесь під час роботи і не відволікайте інших;
- користуйтеся правильними прийомами роботи;
- дотримуйтесь вимог особистої гігієни.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

- 2.1. Правильно одягніть спецодяг (застебніть його на всі гудзики, сховайте волосся під головний убір).
- 2.2. Ретельно підготуйте своє робоче місце до безпечної роботи.
- 2.3. Уважно вислухайте вчителя і отримайте завдання для заняття.
- 2.4. Підготуйте до роботи свій інструмент і пристрої, впевнившись в їх справності.
- 2.5. Заборонено розпочинати роботу без дозволу вчителя.

3. Вимоги безпеки під час роботи

- 3.1. Під час практичної роботи учні виконують тільки ті види робіт, які доручив вчитель.
- 3.2. Використовуйте робочий час тільки для виконання завдання, не займайтесь сторонніми справами та розмовами, не ходіть без справи по майстерні і не заважайте іншим.
- 3.3. Утримуйте в чистоті робоче місце.
- 3.4. Дбайливо ставтесь до устаткування, інструментів.
- 3.5. Інструменти загального користування брати з дозволу вчителя і водночас після користування повернути їх.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 4.1. Упорядкуйте робоче місце, приберіть деталі, матеріал, сміття, відходи.
 - 4.2. Приведіть у справний стан інструменти.
 - 4.3. Старанно приберіть робоче місце.
 - 4.4. Покладіть інструменти в порядок, встановлений вчителем.
 - 4.5. Приведіть себе до порядку і залиште майстерню з дозволу вчителя.
 - 4.6. Після виходу учнів чергові розпочинають прибирання приміщення.
-
5. Вимоги безпеки в надзвичайних ситуаціях
 - 5.1. Негайно повідомте вчителя:
 - при виявленні несправностей під час роботи;
 - у випадку пожежі;
 - при ознаках нездужання або захворювання;
 - у випадку отримання травми чи ушкодження.

Затверджено:
Директор школи:

Наказ № ... від...
Погоджено:
Голова ПК школи
Протокол № ... від ...

Інструкція з пожежної безпеки в навчальних, майстернях №.

1. Загальні положення
 - 1.1. Кожен учень зобов'язаний знати і виконувати правила пожежної безпеки, а при виникненні пожежі — вжити всіх залежних від нього заходів для врятування учнів і гасіння пожежі.
 - 1.2. Сходові клітки, евакуаційні виходи, проходи, коридорні тамбури повинні утримуватися постійно вільними.
 - 1.3. У навчальних кабінетах парти, столи, стільці необхідно встановлювати так, щоб не заставляти виходів із кабінетів.
 - 1.4. У навчальних майстернях слід суворо дотримуватися проти пожежного режиму. Приміщення повинні постійно утримуватись в чистоті.
 - 1.5. Весь пожежний інвентар і обладнання треба утримувати у справному стані, розміщувати на видних місцях.
-
2. Вимоги пожежної безпеки до початку роботи

- 2.1. Забороняється використовувати електроприлади із пошкодженою ізоляцією, зберігати біля них рідини, які легко займаються, обгортати папером або тканиною електричні лампи.
- 2.2. Не працюйте на несправному обладнанні.
- 2.3. Перед початком роботи на електрообладнанні перевірте наявність і надійність кріплення захисних засобів і з'єднання захисного заземлення, занулення.

3. Вимоги безпеки під час виконання робіт

- 3.1. Виконуйте лише ту роботу, з якої пройшли інструктаж, не передоручайте свою роботу іншим особам.
- 3.2. Заборонено використовувати пожежний інвентар та обладнання для господарських та інших потреб, не пов'язаних з пожежогасінням.
- 3.3. Під час експлуатації електроустановок не дозволяється;
 - використовувати кабелі і проводи із пошкодженою ізоляцією;
 - залишати під напругою електричні проводи і кабелі;
 - переносити ввімкнені прилади та ремонтувати обладнання, яке перебуває під напругою;
 - залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, обладнання;
 - користуватися пошкодженими, (несправними) розетками;
 - застосовувати саморобні подовжувачі, які не відповідають вимогам ПУЕ щодо переносних (пересувних) електропроводів.
- 3.4. Заборонено самостійно усувати несправності електромережі і електрообладнання.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи.

- 4.1. Щоденно після закінчення занять у кабінетах, майстернях викладачі, лаборанти повинні уважно оглянути всі приміщення, які закриваються, вимкнути електроприлади, обладнання, освітлення, усунути виявлені недоліки.
- 4.2. Після закінчення роботи слід прибрати сміття, відходи та виробничі обрізки.
- 4.3. Після кожного заняття необхідно усі пожежонебезпечні речовини, та матеріали винести із майстерні у спеціально виділені та обладнані приміщення.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

- 5.1. У випадку виникнення пожежі дії працівників, учнів школи мають бути спрямовані на створення безпеки дітей, в першу чергу рятування та евакуацію.
- 5.2. Кожен працівник, учень, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління, різних матеріалів тощо), зобов'язаний: негайно повідомити про це по телефону 101 до пожежної частини; сповістити про пожежу вчителю, директору, його заступнику; організувати зустріч пожежних підрозділів, вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними засобами пожежегасіння.

Орієнтовний тематичний план занять

№ з/п	Тема	години	теоретичні	практичні
	Організаційне заняття	1	1	
	Розділ 1. Характеристика техніко-технологічного процесу виготовлення виробів клаптиковою технікою.			
	Тема 1.1. Становлення та сучасний стан розвитку художньої обробки текстильних матеріалів клаптиковою технікою.	2	1	1
	Тема 1.2. Обладнання, інструменти і пристосування для виконання робіт клаптиковою технікою.	2	1	1
	Тема 1.3. Характеристика технологічних властивостей матеріалів.	2	1	1
	Тема 1.4. Технологічні процеси виготовлення виробів клаптиковою			
	1.4.1. Розкроювання деталей виробу.	4	2	2
	1.4.2. Зшивання викроєних деталей.	4	2	2
	Розділ 2. Технологічні особливості виготовлення виробів клаптиковою технікою.			
	Тема 2.1. Техніка виконання візерунків.			
-	2.1.1. Візерунок «Зірка Огайо».	3	1	2
	2.1.2. Візерунок «Відтінений квадрат».	3	1	2
	2.1.3. Візерунок «Картковий фокус».	3	1	2
	2.1.4. Візерунок «Зірка».	4	1	3
	2.1.5. Візерунок «П'яна доріжка»	4	1	3
	Тема 2.2. Технологічна послідовність виготовлення виробів побутового призначення.			
	2.2.1. Набір прихоплювачів.			

	Модель № 1	3	1	2
	Модель № 2	4	1	3
	2.2.2. Клаптикове одіяло.			
+	Модель № 1	11	1	10
	Модель № 2	8	1	7
	Модель № 3	6	1	5
	2.2.3. Настінне панно.			
	Модель № 1	7	1	6
	Модель № 2	9	1	8
	Модель № 3	12	1	11
	Модель № 4	20	1	19
	2.2.4. Комплект для кухні.	17	1	16
	Тема. 2.3. Технологічна послідовність виготовлення одягу.			
	Модель № 1	5	1	4
	Модель № 2	7	1	6
	Підсумкове заняття. Підготовка до виставки.	2	2	
	Виставка виробів гуртка.	1	1	
	Разом •	144	28	116

Організаційне заняття

Мета: розкрити значення гуртка «Клаптикова мозаїка», мету та завдання занять для виховання та навчання підлітків.

Завдання.

1. Ознайомити із клаптиковою мозаїкою, як із різновидом декоративно-ужиткового мистецтва.
2. Демонстрування та аналіз робіт гуртківців попереднього року навчання.
3. Ознайомитися з метою, завданнями, організацією діяльності гуртка.
4. Засвоїти правила безпечної праці у процесі проектування та пошиття швейних виробів з клаптиків.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: інструкції з безпеки праці, санітарії, гігієни; навчально-методична література; зразки виробів.

Правила безпечної праці у процесі виготовлення швейних виробів

Під час роботи з голками та шпильками:

- шити з наперстком;
- зберігати голки та шпильки у визначеному місці;
- не використовувати іржаві інструменти;

- приколюючи викрійку до тканини, вістря шпильок слід спрямовувати від себе.

Під час роботи з ножицями:

- зберігати ножиці у визначеному місці, а, працюючи, класти зімкнутими лезами від себе праворуч;
- розкроюючи тканину, її притримують пальцями лівої руки на безпечній відстані від вузького леза ножиць, яке міститься під тканиною;
- передавати ножиці кільцями вперед, тримаючи за зімкнуті леза.

Під час роботи за швейною машиною:

- волосся сховати під косинку, рукави одягу застебнути; слідкувати за робочою позою, за правильним положенням рук;
- не допускати розміщення на швейній машині сторонніх предметів;
- не нахилятися близько до рухомих і обертових частин машини;
- перед початком шиття необхідно пересвідчитися, чи немає на машині шпильок;
- не тягти тканину і не підштовхувати її під лапку у процесі пошиття; не доторкатися до паса рукою під час роботи машини.

Під час роботи з праскою:

- до початку роботи перевірити ізоляцію шнура, чи немає на ньому незаізольованих ділянок;
- вмикати і вимикати праску сухими руками, тримаючи за корпус вилки;
- не залишати без нагляду увімкнену праску; ставити праску на спеціальну підставку; прасуючи, стояти на гумовому килимку; стежити, щоб шнур не доторкався до робочої частини праски;
- стежити за нормальною роботою праски; забороняється охолоджувати перегріту праску зануренням її у воду або за допомогою пульверизатора. Допускається охолоджувати праску, проводячи нею по вологому пропрасовувачі;
- не перевіряти нагрів праски пальцями; не допускати падіння праски, перекручування шнура з утворенням петель і вузлів, перегріву праски.

Розділ 1. Характеристика техніко-технологічного процесу виготовлення виробів клаптиковою технікою

Тема 1.1. Становлення та сучасний стан розвитку художньої обробки текстильних матеріалів клаптиковою технікою

Мета: розширити знання гуртківців про історичний розвиток та стан сучасної обробки виробів клаптиковою технікою; розвивати пізнавальні інтереси; виховувати повагу до народних традицій.

Завдання: ознайомити із теоретичним аспектом становлення та розвитку клаптикової техніки при виготовленні швейних виробів.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; альбоми із зображенням виробів; зразки виробів.

Теоретичні відомості

Зшивання клаптиків та простьобування виробів зустрічається у всіх культурах світу. Обидві ці техніки в наш час тісно пов'язані між собою, однак мають зовсім різні історичні корені. Стьобання вперше з'явилося в країнах Сходу декілька тисячоліть тому. Стьобальні стібки слугували для укріплення, закріплення та з'єднання різноманітних шарів тканини! Поступово вони виконували декоративну функцію: ними почали прикрашати теплі вироби. Мистецтво печворка виникло зі штопальних робіт, коли потрібно було з'єднувати один з одним багато маленьких клаптиків. «Patchwork» — це клаптикова робота, пошиття з клаптиків — походить від англійського: «patch» — латка або клаптик матеріалу, пляма неправильної форми; «work». — робота. Найбільш ранні знахідки походження цього ремесла виявлені в Азії. Вони і свідчать про такий спосіб з'єднання деталей виробу ще задовго до нашої ери. У музеї «Булаг» в Каїрі знаходиться взірць орнаменту, датований 980 роком до н. е., який виконаний з клаптиків шкіри лані.

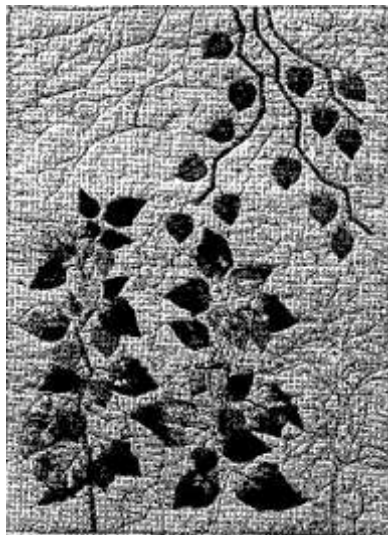

Рис. 1. Сучасний виріб з використанням клаптикового пошиття та простьобування

У синтоїзмі, давній релігії Японії, всі предмети, в тому числі і тканини, вважалися живими, з душою. Тому до цього часу «продовження життя» клаптиків тканини розглядається як спіритуальне завдання. Буддійські монахи, які жили в Японії з шостого століття і давали обітницю бути бідними, носили стьобаний одяг: геометричний візерунок їхніх сорочок символізував рисові

лани вітчизни Будди, Японська політика «сакоку» (обмеження стосовно зарубіжних країн), яка проводилася з 1614 по 1868 роки, стримувала розвиток зовнішньої торгівлі; тканини не імпортували. Японці змушені були обходитися власними наявними ресурсами, тому майстерно виготовлені тканини використовували знову і знову. Одяг перед пранням роз'єднували, зношені деталі замінювали новими на завершення знову з'єднували.

Перші згадування про з'єднання різноманітних тканин зустрічаються в історичних описах, датованих XI ст. Тканина — матеріал недовговічний, тому час і місце виникнення клаптикової техніки доволі умовні. Не виключена поява клаптикового рукоділля в декількох країнах одночасно. Однак прийнято вважати, що зародилася ця техніка в Англії, а потім поступово розповсюдилася в інших країнах. Вироби з клаптиків стали з'являтися на Русі, в Європі, Америці, Австралії. Причиною появи такого своєрідного виготовлення виробів була бідність. Саме вона примусила жінок із залишків старого одягу створювати новий, а також виготовляти різноманітні вироби побуту. Невипадково підвищена цікавість до техніки клаптикового пошиття в різних країнах виникла саме в періоди кризових ситуацій. Ідея ж геометричного підбору різноманітних елементів у єдине ціле бере початок від традиційного народного ремесла. Можливо поштовхом до появи нетипових орнаментів, поєднанню шматочків тканини сприяло древнє мистецтво створення мозаїчних композицій, яке дійшло до нас із глибини століть. Недаремно пошиття з клаптиків називають також, «клаптиковою мозаїкою». Такою технікою шили ковдри, навіси, одяг, сумки, подушки та занавіски.

Вироби з клаптиків стали особливо популярними завдяки винахідливості дружин північно-американських переселенців, котрі в умовах бідності буквально з нічого виготовляли теплі ковдри та прикрашали ними ліжка. У монограмних формах та візерунках проявилися суспільні, історичні та соціальні умови тих часів.

Мистецтво печворка і стьобання передавалося у спадок. Наречена повинна була пошити собі в придане 32 теплі стьобані ковдри, а тринадцяту їй шили подруги. Вистьобували вироби для того, щоб три шари ковдри (верхній, нижній і прокладка) не зсувалися при пранні. На функціональних стьобаних ковдрах поступово з'явилися декоративні візерунки. Як. в деяких куточках Європи жінки починали спільно займатись якимось певним рукоділлям — наприклад, плетінням мережива, — так і в Північній Америці представниці прекрасної статі разом займалися стьобанням, часом на одній єдиній рамі. Таке заняття несло певне соціальне, навантаження; на цих зустрічах жінки спілкувалися, ділилися новими візерунками.

У сімдесяті роки двадцятого століття печворк і стьобання пережили в США свій ренесанс. Спочатку було модним копіювати традиційні візерунки, форми і кольори стьобаних ковдр. У даний час спеціалізовані магазини пропонують багато різноманітних матеріалів, книг та журналів щодо використання цієї техніки. Крім того, темі печворка і стьобання присвячені виставки, створюються гуртки та відкриваються спеціалізовані шоппи.

Виставка античних стьобаних клаптиків виробів в 1976 році «Abstract art in american quilt», заснована Джонатаном Хольштейном та Гайлом ван дер Хоофом, вперше, познайомила японок з американським печворком та стьобанням. Японські майстрині «навчилися» візерункам і технікам, типовим для США та «реімпортували» їх у Японію. Нестачу американської тканини замінювали японськими бавовняними тканинами, наприклад, «айцоме*» (пофарбоване індиго) та «казурі», створюючи типові для Японії синьо-білі клаптикові вироби. Тканини з ексклюзивним розписом і ткани шовки перетворювались у стьобані вироби з неповторним японським шармом.

Рис. 2. Виставковий зразок сучасного панно

Застосування техніки клаптикового пошиття виробів у Європі на даний час теж стало популярним хобі. Якщо раніше це було ознакою простоти, бідності, то зараз печворк і стьобання перетворилися в певний вид мистецтва.

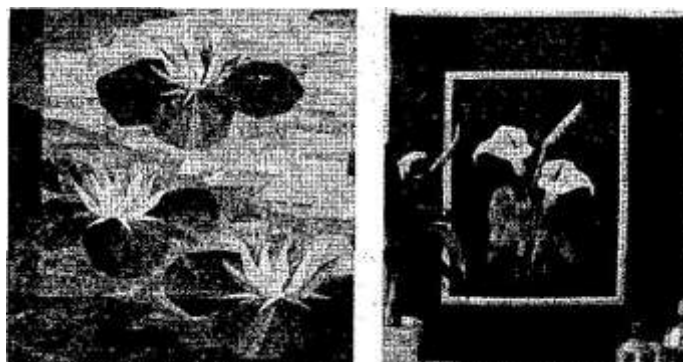

Рис. 3. Рослинні мотиви у виробах, виконаних технікою печворк

Особливо красиві вироби, які виражають різноманітністю та оригінальністю матеріалів, форм, структур, та кольорових поєднань, прикрашають сучасні інтер'єри будь-якого стилю.

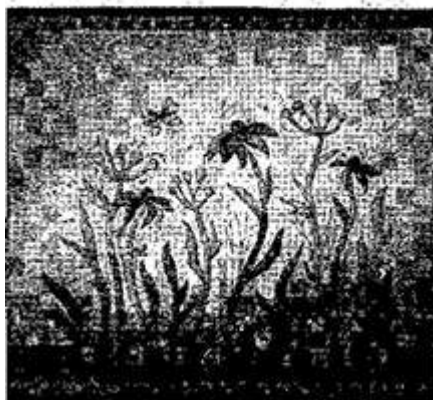

Рис. 4. Панно, виготовлене поєднанням деталей геометричних форм та аплікації

В усій різноманітності техніки печворк існують певні специфіки. Американська специфіка цієї техніки базується на послідовному з'єднанні одного клаптиків з іншим. Клаптики зшивають у будь-якій послідовності, але обов'язково лицьовим боком до лицьового. Цей спосіб рекомендують як для ручного виготовлення, так і з використанням швейної машини. Найчастіше створюють композиції з геометрично строгими формами. Американська специфіка передбачає роботу з паперовими викрійками та розмічання на тканині, а також спосіб розрізання тканини за допомогою круглого різачка, (різця).

Англійську техніку найчастіше використовують для створення виробів з деталями геометричних форм здебільшого невеликих розмірів.

Згідно, вимог французької специфічної техніки використовують клаптики круглої та овальної форми

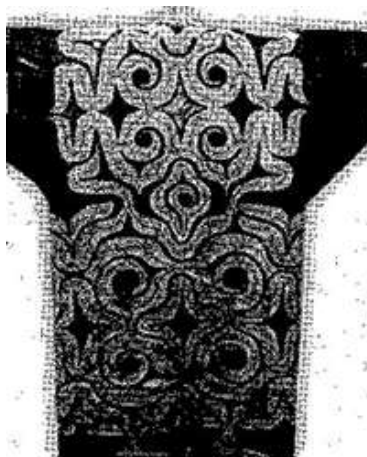

Рис. 5. Чоловічий халат, виготовлений за японськими традиціями

Печворк Японії в тому вигляді, в якому він нам відомий в даний час, не відігравав особливо великої ролі при створенні традиційних національних виробів. Проте широко застосовувались типові техніки стьобання, так звані «сашико». Візерунки за традицією-простьобували міцними білими нитками в геометричному порядку (квадрати, ромби, шестикутники, кола) на фоновій тканині, пофарбованій індиго. Простими стібками «вперед голку» декілька шарів ткані матерії вільно з'єднували для їх закріплення. При цьому нові тканини, використовували поряд зі старими, нові тканини накладали на старі.

З роками цей вид рукоділля перестав розглядатися тільки як вихід із складних життєвих ситуацій. В наш час ця техніка є різновидом мистецтва. Художні вироби з клаптиків справедливо зайняли достойне місце серед творів декоративно-прикладної творчості в багатьох країнах світу. Експозиції музеїв таких країн як США, Німеччина, Швеція, Швейцарія, Австралія, Росія мають цілі колекції, виконані в стилі клаптикової мозаїки.

Гармонійним поєднанням шматочків, тканин різних форм та кольорних вирішень можна досягнути неповторних колоритів. Своїми різноманітністю та багатоколірністю вироби, виконані технікою печворк, притягують увагу, їх використовують і для оформлення кухні (серветки, прихватки для гарячого, скатертини), спальні (наволочки, ковдри, пледи), або вітальні (серветки, декоративне панно); і як аксесуари (нарядна сумка, гаманець, косметичка) чи одягу (витончений літній костюм чи стьобаний жилет).

Рис. 6. Сумка, виготовлена технікою печворк

Тема 1.2. Обладнання, інструменти і пристосування для виконання робіт клаптиковою технікою

Мета: ознайомити із технологічним оснащенням, яке використовують у процесі проектування та пошиття виробів клаптиковою технікою та закріпити навички користування ними; виховувати бережливе ставлення до інструментів та матеріалів.

Завдання.

1. Ознайомити з обладнанням, інструментами і пристосуваннями, які використовують у процесі проектування та пошиття виробів клаптиковою технікою.
2. Засвоїти правила безпечного користування обладнанням, інструментами, пристосуваннями, які використовують у процесі проектування та пошиття виробів клаптиковою технікою.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: інструкції з безпеки праці, санітарії, гігієни; навчально-методична література; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Для виготовлення виробів технікою печворк необхідні інструменти та приладдя, призначені для пошиття та спеціальне оснащення (рис. 7).

Ножиці та різці.

Різати можна ножицями або спеціальним різцем з різальним коліщатком — це швидше і точніше. Різальні коліщатка бувають різних розмірів з діаметром 3-6 см.

Для виконання довгих розрізів, розкрою тонких матеріалів та паперу використовують ножиці з короткими ріжучими лезами, а для коротких розрізів з товстих матеріалів — ножиці з короткими ріжучими лезами і довгими ручками. Для розкрою звичайних матеріалів рекомендується використовувати ножиці довжиною 18 см з довжиною ріжучого леза 8 см. Для використання деталей з тонких матеріалів та інших робіт застосовують ножиці довжиною 15,5 см з довжиною ріжучого леза 6,5 см. Для обрізання ниток, найбільш зручними є маленькі ножиці довжиною 10 см.

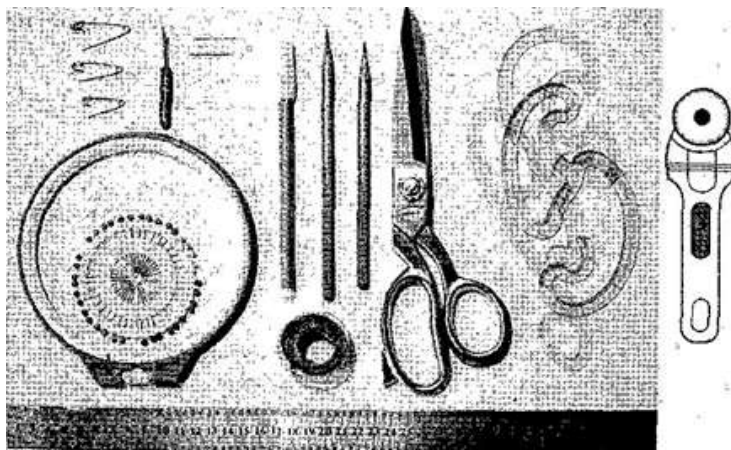

Рис. 7. Основний набір інструментів для клаптикових робіт і вистьобування

У процесі виготовлення виробів використовують різні різні види. Тупий різець використовують для перенесення контура деталі з паперу на тканину, з тканини на папір, а також для перенесення ліній виточок, складок, рельєфів. Дискним коліщатком різця проводять по намічених лініях, залишаючи на тканині слід у вигляді суцільної лінії. Зубчатий різець застосовують для перенесення контуру деталей, ліній виточок, складок, кишень на, папір, картон, тканину. Після проведення різцем по намічених лініях залишаються сліди у вигляді точок. Подвійний різець використовують к основному при розмноженні лекал.

Підстилка для розкрою (килимки).

Де обов'язковий предмет для роботи з різальним коліщатком. Підстилка має бути виготовлена з матеріалу, який було б важко порізати, але не повинна затупляти клинок різального коліщатка. Підстилку зберігають тільки в плоско розкладеному вигляді, оскільки вона може перекоситись. Підстилки можуть мати розмір 30х45 см, 45х70 см і 60х90 см. Дуже важливо, щоб на ній були чіткі позначки і цифри. Чим більша підстилка, тим краще.

Лінійка.

Універсальна лінійка повинна мати розмір не менше 15х60 см, що дозволить викроювати впоперек полотнища, складеного вдвоє. Поряд з горизонтальною і вертикальною розміткою з інтервалами 0,25 см на лінійці повинні бути лінії під кутом 30, 45 і 60 градусів, що іноді необхідно при розрізанні зшитих смужок під певним кутом (наприклад, для отримання узору «зірки»).

Для розкроювання деталей рекомендують також використовувати прозору кравецьку лінійку. Щоб лінійка під час роботи не ковзала/ на її зворотний бік наклеюють за допомогою самоклеючої стрічки тонкі смужки дрібнозернистого наждачного паперу.

Картон для шаблонів.

Для точного розкроювання деталей печворка слід виготовити шаблони. Для цього необхідно мати картон. Прості деталі (квадрати, прямокутники, трикутники) зразу креслять на картоні і вирізають шаблони. Складніші деталі спочатку викреслюють на кальку, а потім переносять на картон.

Копіювальний папір.

Використовуючи копіювальний папір, можна заощадити час, переносячи шаблони одразу ж на картон. Для цього підкладають картон під потрібний малюнок і проводять, коліщатком вздовж ліній. Копіювальний папір розміщують між картоном і малюнком.

Калька.

Використовуючи кальку, копіюють шаблони і викрійки.

Мідні англійські шпильки.

Для з'єднання трьох шарів виробу (верхня клаптикова сторона, прокладка і нижня сторона) їх зметують довгими стібками, або сколюють англійськими шпильками.

Розпорявач.

Необхідний для ліквідації помилок, дефектів, які виникають у процесі з'єднання деталей.

Крейда.

Застосовують для нанесення ліній та знаків у процесі розкрою та примірювання виробу. Кравецька крейда буває різних кольорів (найчастіше — біла або світло-сіра). Кольорову крейду використовують для; світлих матеріалів, її сліди легко витираються, але завжди спочатку необхідно зробити пробу на клаптику тканини. При виготовленні виробів з товстих тканин з негладкою поверхнею контури викрійок позначають висушеним туалетним милом (обмилком).

Маркер або олівець.

Для перенесення мотивів на тканину використовують спеціальні маркери. Є водорозчинні маркери, сліди яких зникають при пранні. Деякі залишають слід, який зникає через певний час. «Саморозчинними» маркерами рекомендують переносити невеликі мотиви, оскільки лінії можуть зникнути до завершення роботи. Якщо ж потрібно, щоб лінії не витирались, то потрібно взяти спеціальний срібний олівець, особливо якщо тканина однотонна і світла. При бажанні ці лінії витирають гумкою.

Голки.

Для виконання ручних робіт голки вибирають за довжиною і діаметром (товщиною) залежно від товщини матеріалу, з якого виготовляють виріб, номери ниток, а також від виду виконуваних стібків.

Для виконання певних операцій вибирають відповідну голку, а відповідно до номерів голок підбирають номери ниток.

Набір голок повинен включати ручні швейні голки різних розмірів з гострим кінцем, а також машинні голки.

Наперсток.

Наперсток — це металевий ковпачок, на поверхні якого є заглиблення, розміщені в шаховому порядку, які перешкоджають зісковзуванню голки. Наперсток захищає палець від проколювання вушком голки при проштовхуванні її в тканину. Його надівають на середній палець правої руки.

Шпильки.

Для того, щоб зібрати виріб із частин, необхідно мати дуже багато шпильок. При роботі технікою печворк використовують більш довгі шпильки зі

скляною голівкою. Шпильки для вистьобування тканин — довжиною 3,2 см з великою кулеподібною голівкою із пластмаси. Тонкі шпильки з гострим кінцем і голівкою. у вигляді кільця є зручними, оскільки вони плоскі.

Шпильки виготовляють із міді (латуні), із звичайної сталі з покриттям та з нержавіючої сталі.

Праска і прасувальна дошка.

Ці інструменти завжди повинні бути під рукою, їх викорис1 тують для волого-теплого оброблення тканини як у процесі виготовлення, так і при кінцевій обробці. Застосовують праски з різним розміром підшви та різною потужністю, вагою від 2 до 6 кг. Залежно від характеру нагрівання розрізняють праски парові, електричні та пароелектричні. Використовуючи парові праски, зволоження, парою необхідно здійснювати лише при русі праски вперед; при зворотному русі пара відключається і включається відсмоктування вологи через робочу поверхню прасувальної дошки чи колодки, на якій обробляють деталь.

3. метою підвищення продуктивності праці та поліпшення якості обробки виробу в процесі виконання волого-теплових робіт застосовують колодки та пульверизатори.

Тема 1.3. Характеристика технологічних властивостей матеріалів

Мета: ознайомити із матеріалами, які використовують у процесі проектування та пошиття виробів клаптиковою технікою; навчити розрізняти тканини та прокладкові матеріали за їх властивостями; виховувати бережливе ставлення до матеріалів.

Завдання.

1. Ознайомитися з тканинами, прокладковими матеріалами та нитками, які використовують у процесі проектування та пошиття виробів клаптиковою технікою.
2. Використовуючи наочність, проаналізувати можливості виготовлення виробів клаптиковою технікою, з різних матеріалів.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки тканин, прокладкових матеріалів, нитки.

Теоретичні відомості

Тканина.

Для виготовлення виробів клаптиковою технікою рекомендують використовувати бавовняні тканини більш щільних переплетень, наприклад, ситець, муслін або тонке сукно. Вони є різноманітних відтінків і набивних рисунків. Можна використовувати змішані тканини з поліестера та бавовни, однак, потрібно мати на увазі, що при їх з'єднанні з чисто бавовняними тканинами на швах можуть утворюватись зморшки.

Вибір тканини для зворотної сторони виробу залежить від його призначення. Якщо виріб буде висіти на стіні, де підкладку не буде видно, можна використати недорогого тканину, наприклад, муслін. Для покривала або пледу краще підібрати однотонну або набивну тканину, яка добре гармонує з лицьовою стороною. Виріб буде ще цікавіший, якщо підкладку зшити з клаптиків, які залишились від основної роботи.

Підбираючи тканини для виробу, потрібно звернути увагу на їх колір та фактуру; спланувати, наскільки вирашним буде той чи інший тон на клаптиковому полотні. Але, щоб праця увінчалася успіхом, рекомендується перевіряти якість тканин.

Через те, що деякі тканини можуть линяти і збігатися, їх рекомендують перед розкромом випрати. При цьому їх сортують за тоном (світлі — темні).

Найбільше линяють тканини яскравих кольорів, особливо червоні та фіолетові. Тому потрібно:

- клаптик тканини замочити в мильній воді. При цьому слід брати такий миючий засіб і воду такої температури, якими будуть користуватися при пранні готового виробу. Тканину потрібно потримати у воді 20-30 хвилин. Якщо вода забарвилась, то у виробі тканина може пошкодити інші клаптики;
- щоб впевнитися, що після прання тканина не змінить кольору, треба витягнути її з води і загорнути в білий рушник. Коли на білому рушнику залишиться слід фарби, то на виробі після висихання-теж можуть залишитися розводи; прополоскати, висушити і повторити тест знову. Коли вода і надалі забарвлюється — не рекомендується використовувати дану тканину у виробках, які потрібно буде прати; можна провести «бліц-тест»: намочити клаптик підозрілої тканини в мильній воді, опісля помістити його між двома білими клаптиками і попросувати гарячою праскою. Якщо тканина линяє, на білому клаптику залишаться кольорові сліди.

Є спеціальні тканини для печворка. Це - 100% бавовняні тканини, виготовлені в США; як правило, шириною 110 см (44 дюйми); вони достатньо щільні, мало обсыпаються на зрізах; при пранні не линяють, майже не дають усадки і не стають м'якшими. Крім того, дизайнери створюють цілі ансамблі тканин, які відповідають одна одній — з крупними і дрібними мотивами; із смугами-бордюрами; на світлому та темному фоні; з кольорами різної насиченості і т. д. Нижче подано характеристику деяких з них.

Однотонні тканини є загальновідомими, широко вживаними, і, здавалося б, цим нікого не здивуєш. Але якщо використовують 50-70 різних кольорів для створення виробу, то це вражає. Якщо візерунок здається нецікавим, то добавляють елементи з майже однотонних тканин: з дрібним монохромним рисунком або з невеликими змінами кольору.

Тканини «репродукції» відтворюють мотиви якогось певного періоду розвитку суспільства: кінця ХХ століття, 1920-х, 1950-х років. Як правило, їх використовують, для проектування виробу в стилі відповідної епохи і тому не комбінують з іншими.

Тканини-батики — з урахуванням технології фарбування — щільніші, ніж решта тканин, тому їх не рекомендують використовувати для елементів, де є простроби. Є і «підроблені» тканини-батики — на них імітуючий малюнок нанесений не в техніці батика, а звичайним друком.

Тканини ручного фарбування можуть нагадувати батики, можуть бути пофарбовані з вузлами-і складками; можуть-бути дуже багатоколірними або майже однотонними. Особливо цікавим є мармурове фарбування. Тканини з позолотою не використовують для створення виробів, схильних до інтенсивного зносу (ковдри, покривала). У процесі експлуатації такі тканини не рекомендують прати, оскільки позолота, змивається. Тому в основному виготовляють картини, панно, сувеніри.

Тканини з клітинками чи смужками дуже популярні, оскільки з них проектує сучасні стильні вироби для інтер'єру, одяг. Перевагу надають тканинам, якщо рисунок не друкарський.

Для виготовлення виробу технікою печворк не обов'язково обирати лише нові та дорогі тканини. Для таких робіт можна використати старі, непотрібні речі: чоловічі сорочки в клітинку; краватки; постільну білизну; штори, покривала тощо. Крім того, в багатьох країнах є своя оригінальна текстильна мануфактура: провансальські тканини з Франції, вестфаленські з Німеччини, тканини унікального переплетення з Голландії та специфічні — з Японії. Добираючи тканини для створення виробу з клаптиків важливим є питання кольорових поєднань. Помилки саме в колірному вирішенні найбільш помітні і їх найскладніше виправити.

Напевно, доцільно буде пригадати про існування так званого «Колірного круга». Це — круг, поділений на декілька сегментів, кожний з яких забарвлений в різний колір. Розташування кольорів на цьому крузі Відповідає розташуванню кольорних хвиль. Найвідоміше подібне розташування — веселка: червоний-оранжевий-жовтий-зелений-толубий-синій-фіолетовий.

Синій, червоний і жовтий називаються основними, первинними кольорами, тому що при їх змішуванні можна одержати всі інші кольори. На колірному Крузі ці кольори звичайно розташовані на рівних відстанях один від одного.

До вторинних кольорів належать зелений (синій + жовтий-в рівних частинах), оранжевий (червоний + жовтий), фіолетовий (синій + червоний). При змішуванні основних і вторинних кольорів одержуємо нові.

Існує велика кількість відтінків кольору (при додаванні до чистого кольору певної кількості чорного пігменту, щоб зробити колір темнішим або білого — світлішим), або тонів (при додаванні до чистого кольору сірого пігменту, це робить колір більш блідим).

Але скільки б кольорів не використовувати для створення задуманого виробу технікою печворк, завжди якісь з них домінуватимуть, виділятимуться.

Є декілька основних правил, які треба враховувати при підборі кольорів для клаптикового полотна:

Чисті кольори завжди більш помітні, ніж їх відтінки.

Чисто жовтий колір — найбільш домінуючий.

Теплі кольори (червоний, жовтий, оранжевий) «переважають» холодні (синій, зелений, голубий). На виробі холодні кольори ніби відступають, а теплі — навпаки, більш виділяються.

Темні ділянки більш помітні, ніж світлі. Наприклад, темна кайма по контуру панно може зорозово об'єднати, «зібрати» все полотно, а при світлій воно здаватиметься таким, що ніби «розвалюється».

Дуже світлі, контрастні акценти на темному фоні клаптикового полотна можуть істотно перетворити сприйняття всього виробу. Наприклад, на зображеному досить одноманітному рисунку чітко видно «гру» декількох світлих штрихів.

Різновиди білого, сірого або бежевого вважаються нейтральними, тобто такими, які не впливають на сприйняття інших кольорів.

Рис. Зразок панно з контрастними акцентами

При цьому вони повинні бути настільки темними, наскільки це допустимо як фон для яскравіших кольорів.

Є декілька правил для досягнення гармонії кольору.

1. Використовувати відтінки одного і того ж кольору, різні за яскравістю і тонами.
2. Використовувати будь-які три кольори, які знаходяться на кольоровому крузі поряд, наприклад; зелений, жовто-зелений і жовтий. При цьому один з кольорів звичайно переважає.
3. Використовувати протилежні кольори — ті, які на кольоровому крузі розташовані один проти одного, наприклад, червоно-фіолетовий і жовто-зелений, червоний і зелений. У цьому випадку краще всього використовувати один колір в менших кількостях, ніж інший.
4. Використати три кольори поряд і додати як штрих колір, і протилежний «середньому». Наприклад, синьо-зелений, зелений, жовто-зелений і додати небагато червоного.

На грі кольорів основана велика кількість методик оптичного обману, зорових ілюзій. Нижче зображена картина, яка називається «Шторм». Темним кольором виділені «хвилі» і тим самим задається ритм полотна.

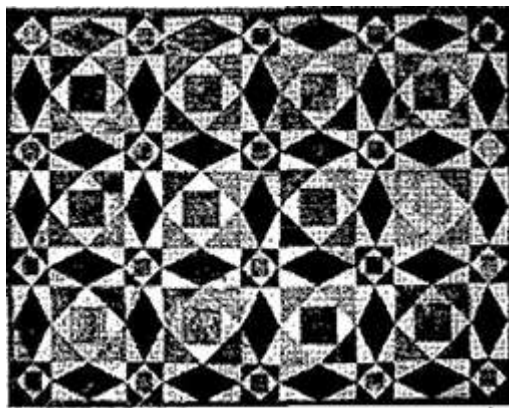

Рис. 9. Картина «Шторм»

На рисунку, поданому нижче, видно, що тільки з врахуванням кольору, не змінюючи ширину смужок, створено враження, що центральний квадрат немов «вивалюється» з клаптикового полотна.

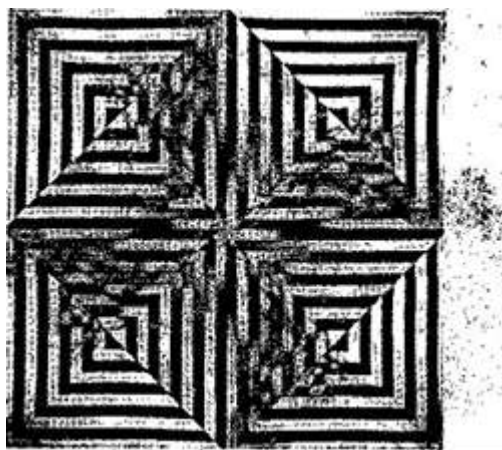

Рис. 10. Клаптикове полотно, із зоровими ілюзіями

Є декілька прийомів, які допоможуть нам заздалегідь оцінити, чи вдалий вибір кольорів. Якщо можете — скористайтеся комп'ютерною програмою. Накресліть схему полотна, спочатку не зафарбовуючи його.

Спробуйте один спосіб розміщення, кольору. Потім збережіть цей варіант, залишивши початкову схему чистою. Потім відкрийте її знову і спробуйте розфарбовувати по-іншому.

Так можна зробити і без комп'ютера, розфарбовувавши картинки вручну, на що лише треба буде витратити більше часу.

Використовуйте сканер або копіювальний пристрій, щоб зробити чорно-білі фотокопії тканин, потім сортуйте їх, так легше вирішити питання про яскравість візерунка.

Подивіться на тканину «здалека»; прикріпіть шматочки тканин на чисту стіну (скотчем або шпильками) і огляньте збоку.

Використайте для порівняння задуманої моделі аналогічно створені клаптикові полотна чи готові вироби.

При створенні певної композиції необхідно в першу чергу враховувати, які тканини є. Проте до підбору кольору, рисунку тканин для кожного конкретного виробу потрібно підходити достатньо серйозно і продумано.

Слід дотримуватися загальних рекомендацій. Потрібно прагнути, щоб вся композиція була витримана в одній колірній гамі.

Домінуючий колір повинен бути один, інші — поєднуватися з ним, доповнювати його. Всі кольори тканин треба підбирати при одному освітленні.

Рекомендується експериментувати з різними рисунками, кольорами тканин, бо деколи незвичайне, непоєднуване, на перший погляд, може виявитися дуже вдалим.

Таблиця підбору відтінків до основних кольорів

Основний колір	Гармонійні кольори та відтінки
Червоний	Зелений, синій, золотисто-жовтий, сірий
Рожевий	Бордовий, коричневий, сірий
Оранжевий	Голубий, зелений, фіолетовий, ліловий, коричневий, білий
Коричневий	Беж, синьо-зелений, сірий, золотистий
Жовтий	Зелений, коричневий, золотистий
Голубий	Червоний, коричневий, синій, оранжевий, світло-фіолетовий
Синій	Червоний, сірий, золотисто-бордовий"
Фіолетовий	Золотистий, жовтий, оранжевий, зелений, колір морської хвилі
Бузковий	Сірий, каштановий, світло-фіолетовий, зелений
Бордовий	Зелений, сірий, рожевий, синій
Сірий	Червоний, зелений, чорний, синій, рожевий, жовтий, голубий

Прокладкові матеріали.

Для виготовлення вистьобуваних виробів існує багато прокладкових матеріалів. Як правило, це наповнювачі з поліестера, бавовни або їх суміші. Визначниками при виборі прокладки для конкретного виробу є її товщина, пластичність, мінімальна відстань, яку вона допускає між швами вистьобування. Вона коливається в межах від 10 до 15 см. Якщо планується, що виробом будуть постійно користуватися, краще вибрати прокладковий матеріал, волокна якого по будуть проходити через основну тканину.

Для машинного вистьобування рекомендують флізелін, але він теж буває різної товщини. Для настінних панно або вистьобуваних покривал прокладку вибирають тонку, щільну, але вона повинна зберігати пластичність. Для

виготовлення одягу віддають перевагу м'якому, тонкому синтепону, який добре драпірується, хоча іноді саме товста прокладка надає одягу, наприклад, куртці, об'ємного вигляду.

При підготовці прокладкових матеріалів до роботи необхідно дотримуватися рекомендацій виробника.

Більшість прокладок в основному складаються з нетканих волокон, які укладені одне на одне по горизонталі і по вертикалі. Щоб вони не проходили через верхню тканину і витримували великі механічні навантаження, прокладки, стабілізують. Це досягається шляхами різної обробки поверхні.

Бавовняну прокладку оброблять без додавання обпилюючих речовин і залежно від довжини волокон розрізняють різні властивості прокладки. Для прокладок використовуються тільки два вищих сорти волокон. За рахунок механічного з'єднання волокна стабілізуються, проте інтервал між швами вистьобування не повинен бути більшим 5 см. Бавовняні волокна, які при вистьобуванні проходять на поверхню через отвори голки, зникають після першого прання. Під час першого прання бавовняна прокладка має властивість зсідатися від 2 до 5 відсотків. Щоб не було цього ефекту, прокладку перед вистьобуванням протягом 5-10 хвилин потрібно прополоскати у воді без додавання пральних засобів, потім обережно відтиснути зайву вологу (не викручувати) і розкласти на рівній поверхні для просушування.

Бавовняна прокладка зі з'єднувальною плівкою характеризується тим, що дуже тонка плівка додатково фіксує волокна прокладки. Це дозволяє робити між швами вистьобування великі інтервали (максимум 25 см). Використання і підготовка її до вистьобування такі ж, як описано вище.

Змішану прокладку (бавовняна з поліестером) отримують поєднанням 80 відсотків натуральної бавовни з 20% поліестера. Для цього використовують хімічно і механічне з'єднання. У результаті отримують прокладку високої механічної міцності, яку рекомендують для машинного і ручного вистьобування. Прокладка зовсім не проходить на поверхню виробу. Відстань між швами не повинна перевищувати 10 см.

Вовняна прокладка дуже м'яка, практично не зсідается і є якісною для вистьобування.. Інтервал між швами вистьобування не повинен перевищувати 10 см. Хоча для виготовлення прокладки використовують тільки найбільш м'які вовняні волокна, які майже не проходять на поверхню, однак для тих виробів, які будуть часто прати, або виробів темного кольору, її не рекомендують використовувати, оскільки її волокна можуть проходити через основну тканину. Перуть вовняні прокладки вручну в теплій воді.

Поліестерова прокладка не змінює властивості після прання; має добрі якості для вистьобування; дешевша, ніж прокладки з натуральних волокон.

Завдяки термічному або хімічному з'єднанню волокон прокладки майже повністю виключені їх проникнення на поверхню виробу.

Нитка.

Нитки потрібно вибирати, орієнтуючись на тканину, оскільки вони не повинні виділятися на її фоні. Для ручного зшивання деталей використовують бавовняні або синтетичні (з поліестера) нитки, найкраще гладкі, щоб зменшити тертя при протягуванні нитки через шари квітту. Для шиття ж на швейній машині — тонкі, нейлонові нитки, зовсім непомітні на виробі. Крім того, є ще так звані невидимі нитки (білі з сіруватим або жовтуватим відтінками, сірі, чорні), їх використовують для ручних і машинних робіт.

Тема 1.4. Технологічні процеси виготовлення виробів клаптиковою технікою

1.4.1. Розкроювання деталей виробу

Мета: ознайомити із особливостями розкроювання деталей та виробів для виготовлення виробів клаптиковою технікою; засвоїти методи розкроювання деталей; навчитися економного розкрою; розвивати просторову уяву, увагу та бережливе ставлення до матеріалів.

Завдання.

1. Ознайомитися, із особливостями розкроювання деталей та виробів для виготовлення виробів клаптиковою технікою.
2. Засвоїти варіанти та методи розкроювання деталей виробу.
3. Розробити різні варіанти розкроювання деталей виробу із використанням шаблонів.
4. Виготовити шаблони різної форми та розмірів для розкроювання деталей.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; основний набір інструментів для клаптикових робіт.-

Теоретичні відомості

З метою якісного виготовлення виробу технікою печворк проводять підготовчі роботи. Після прання і сортування тканин здійснюють розкроювання..

Для спрощення розкрою деталей використовують шаблони. Для їх виготовлення використовують готові креслення. Для цього потрібно форму (у даному випадку трикутник) перевести за допомогою кальки або копіювального паперу з оригіналу на картон, відзначивши стрілками напрям поздовжньої нитки (рис. 11).

Якщо потрібного креслення шаблону немає, то його будують на картоні за заданими розмірами. Щоб зберегти, прямий кут, на картон наклеюють міліметровий папір. Потім шаблон вирізають, враховуючи припуск на шви, який можна зробити відразу на шаблоні (рис. 12).

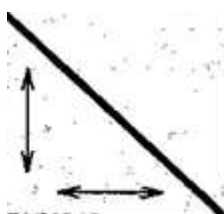

Рис. 11. Шаблон-трикутник

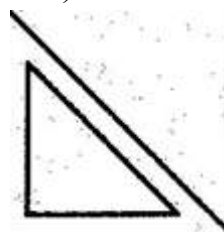

Рис. 12. Шаблон-трикутник з позначеним припуском на шви.

У шаблонах із заокругленнями або формами, які складно з'єднати, рекомендують зробити відмітки на припусках на шви, по яких потім роблять невеликі надсічки.

При перенесенні на тканину ці надсічки допоможуть зшити точно по лінії (рис. 13).

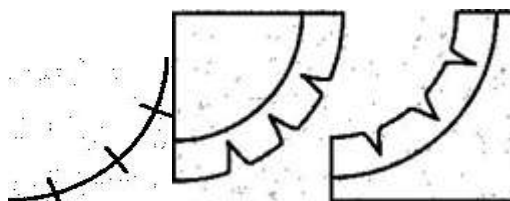

Рис. 13. Шаблиони з надсічками

Існує ще один метод швидкого і раціонального розкроювання трикутників, квадратів і прямокутників без шаблонів.

Якщо потрібно кілька трикутників, то можна скласти тканину до чотирьох разів. Форма при цьому буде абсолютно точною, якщо скористатися різцем Для розкроювання та універсальною лінійкою.

Розкроїти деталі виробу можна без шаблонів. Для виготовлення квадратів і прямокутників форму викроюють за позначеними розмірами, враховуючи 5-10 мм на шви.

Нижче (рис. 14) стрілками показано можливий напрям нитки основи при розкроюванні деталей з припусками на шви 5 мм.

Короткі сторони прямокутників розкроюють за напрямком нитки основи: спочатку треба викроїти прямокутник із припуском на шви 1,75 см, потім розрізати його по діагоналі. Отримують два трикутники (рис. 15).

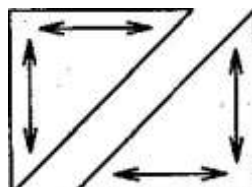
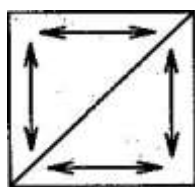
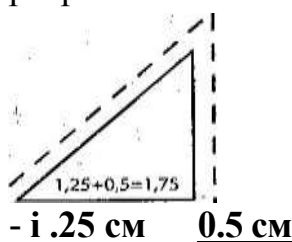

Рис. 15. Розкроювання трикутників

Для того, щоб отримати чотири однакових трикутники, спочатку треба вирізати квадрат із припуском на шви 2,5 см, потім розрізати його по обох діагоналях (рис. 16).

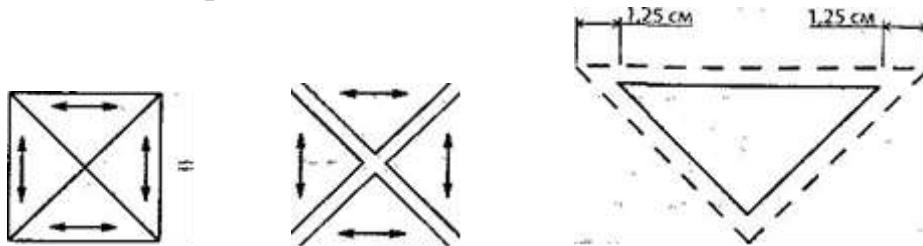

Рис. 16. Розкроювання трикутників із квадрата

Методи прискореного розкроювання деталей

Більшу частину клаптиків можна швидко й точно викроїти за допомогою роликового різця, спеціальної підстилки для розкрою і прозорої кравецької лінійки(рис.-17). Якщо тканина для виробу гладка і без ткацького візерунка, то напрямок нитки утку не має значення.

Рис. 17. Метод прискореного розкроювання деталей

Якщо немає особливих вказівок, клаптики викроюють за напрямком нитки основи. Смуги вирізають впоперек пружка на всю ширину тканини і потім з них викроюють потрібні елементи візерунка (рис. 18, рис 18.1). Окантування і декоративні з'єднувальні смуги краще викроювати наприкінці роботи, тому що заздалегідь визначити їхній точний розмір дуже важко.

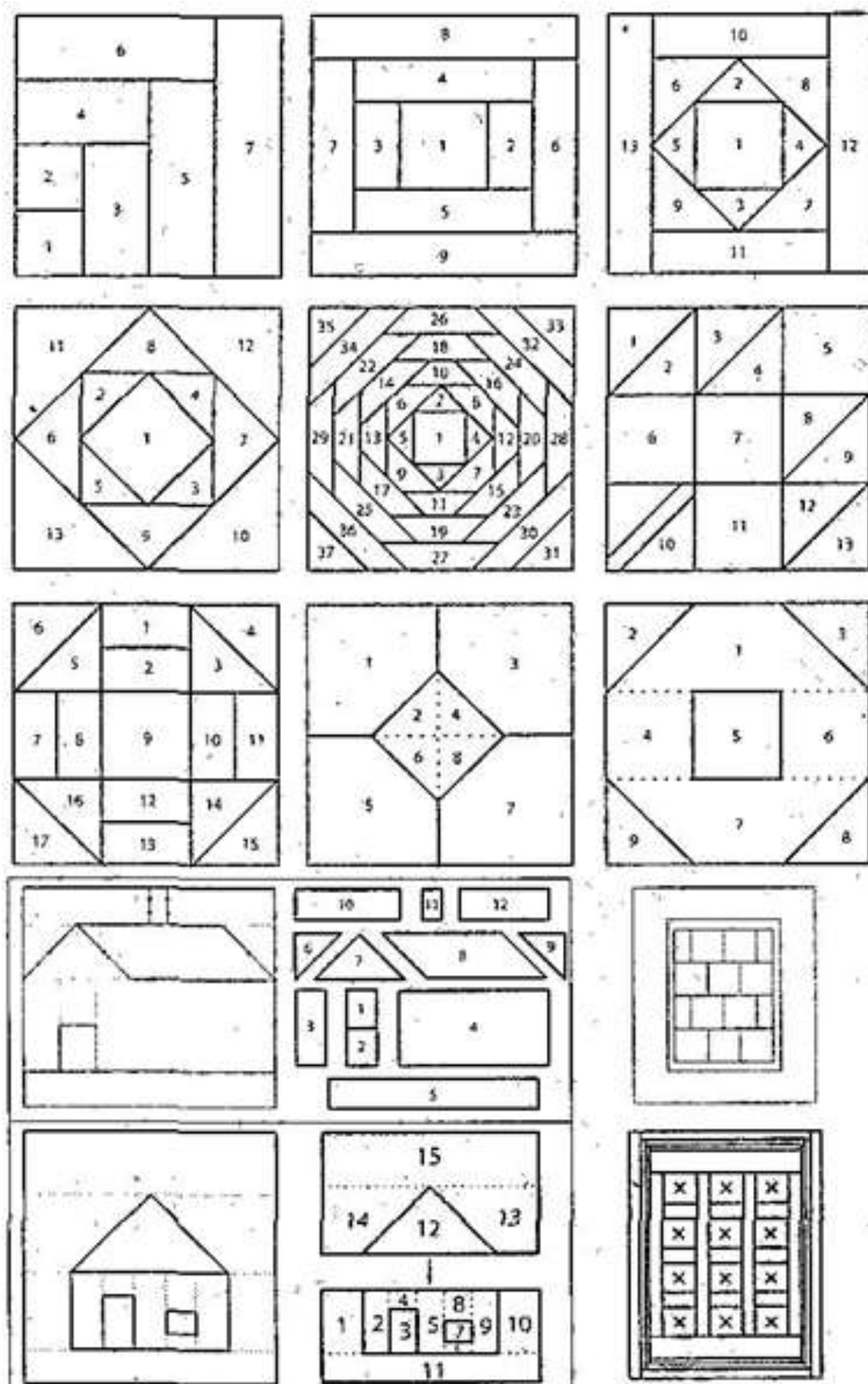

Рис. 18. Схеми розкрювання деталей виробу

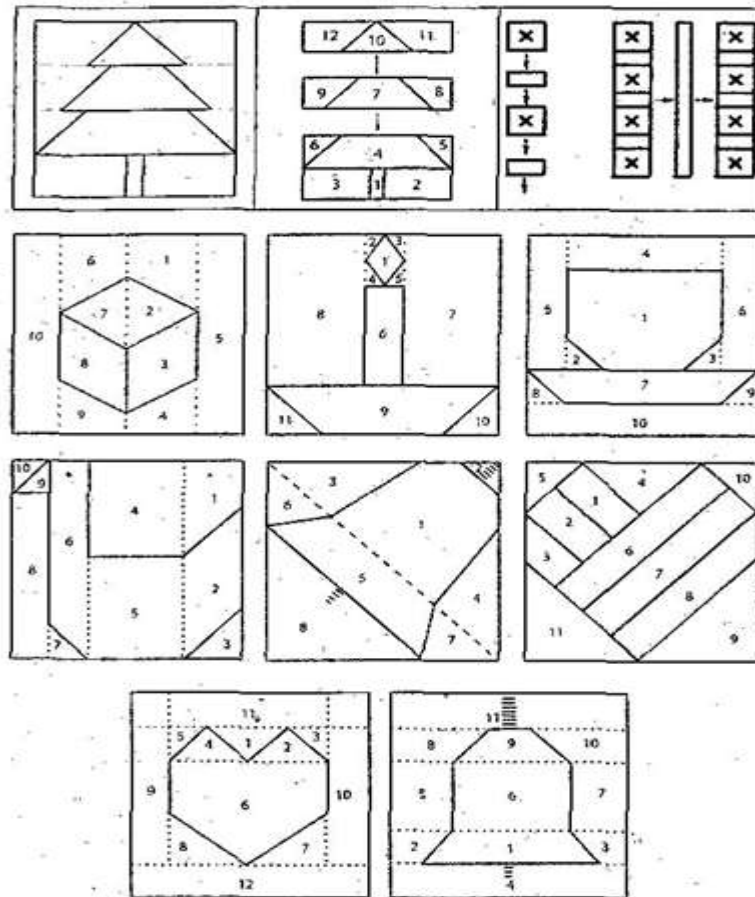

Рис 1.1. Схеми розкроювання деталей виробу

1.4.2. Зшивання викроєних деталей

Мета: ознайомити із особливостями зшивання викроєних деталей; засвоїти техніку вистюбування виробів та техніку пунктиру; навчити з'єднувати частини та обробляти краї виробу. Доглядати за готовими виробами; розвивати вміння аналізувати форму деталей; виховувати увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із особливостями з'єднання деталей та виробів для виготовлення виробів клаптиковою технікою ручними стібками. та на швейній машині.
2. Засвоїти основні прийоми зшивання деталей: ланцюжком; по спіралі.

3. Засвоїти основні прийоми з'єднання частин виробу; зшивання відкосів кутів деталей; складання деталей виробу; обробки країв виробу різними способами.
4. Ознайомитися та технікою вистьобування деталей виробу.
5. Виконати зразок вистьобування ліній та візерунку виробу.
6. Засвоїти способи урізноманітнення клаптикового полотна.
7. Ознайомитися з технікою пунктиру.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Викросні деталі зметують і зшивають ручними стібками або на швейній машині.

Зметування деталей вручну.

На початку і в кінці (у куті), а у великих виробих і по лінії з'єднання вколюють шпильки (рис. 19). Потім швом «вперед голку» зметують по лінії припуску на шви.

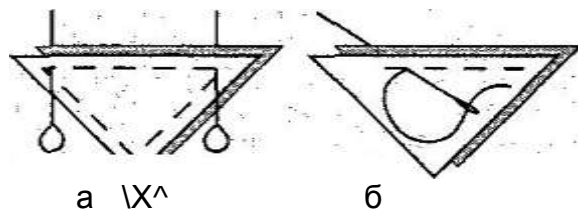

Рис. 19. Зшивання деталей вручну

Зшивання на швейній машині.

Шпильки вколюють як і при зшиванні вручну. Потім регулюють довжину стібка швейної машини (10-12 стібків на 2,5 см). Якщо швейна машина має спеціальне пристосування, що обмежує припуски, встановіть його відстань 5-10 мм. Якщо такого пристосування немає, то для збереження лінії припуску на шви і полегшення зшивання клаптиків рекомендується на голкову пластину швейної машини наклеїти смужку (стрічку) справа від лапки (рис. 20).

Рис. 20. Зшивання деталей на швейній машині

Зшивають деталі ланцюжком.

Це заощаджує час і нитки. На кінцях швів стібки «назад голку» можна не робити. Потім зшиті в ланцюжок деталі розрізають (рис. 21).

Рис.21. Розрізання деталей, зшитих в ланцюжок

Для того, щоб зафіксувати V-подібні закінчення швів, роблять закріпку. Для таких деталей краще не використовувати метод зшивання ланцюжком (гірляндою). Необхідно дотримуватися, щоб припуск починався і закінчувався на відстані 5 мм від лінії, у так званій кутовій точці (рис. 22).

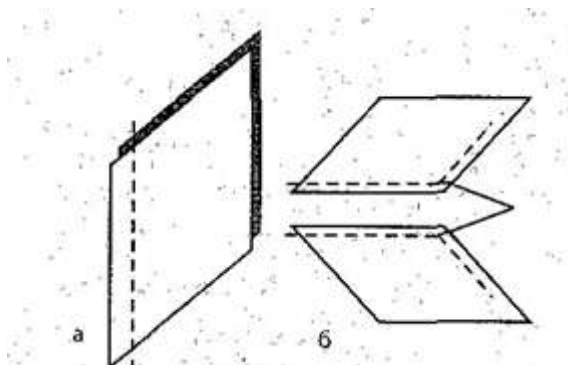

Рис. 22. Обробка деталей я V-подібним закінченням швів

Основні прийоми зшивання деталей.

При виготовленні всіх виробів припуск на шви, як правило, залишають 5 мм, 6 мм, 7,5 мм, але допускається і 10 мм, що залежить від властивостей тканини, величини клаптиків та обраного орнаменту. Чітке й охайне зшивання деталей — запорука успішної роботи. Дуже важливо ретельно з'єднувати кути і контрольні точки сусідніх клаптиків. Невелика помилка, повторюючись кілька разів, може призвести до того, що деталі блоку або виробу не зійдуться. При виготовленні виробу з різних блоків варто звертати особливу увагу на точне дотримання розміру припусків на шви.

Необхідно перевіряти точність роботи, вимірюючи готові блоки. Іноді, щоб добитися необхідної точності кінцевих розмірів, необхідно трохи зменшувати ширину припуску, враховуючи особливості тканини та ефект усадки, зважаючи на численні шви.

Дуже заощаджує час роботи спосіб зшивання декількох деталей безперервною гірляндою, яку потім розрізають. Якщо не закріплюють шви закріпкою, їхню довжину краще встановити не більше 15 стібків на 2,5 см. Таким же способом можна зшивати блоки з декількох елементів. Це допомагає не помилитись у послідовності.

Під час пошиття слід стежити за рівномірним натягом нитки і перевіряти, чи не морщить вона тканину. Нитки слід підбирати в тон більш темної тканини або нейтрального кольору, так, щоб вони сполучилися зі всіма клаптиками виробу, наприклад, бежеві, чорні або сірі.

Зшивання ланцюжком забезпечує зшивання кількох деталей підряд, не перериваючи з'єднаних деталей (рис. 23).

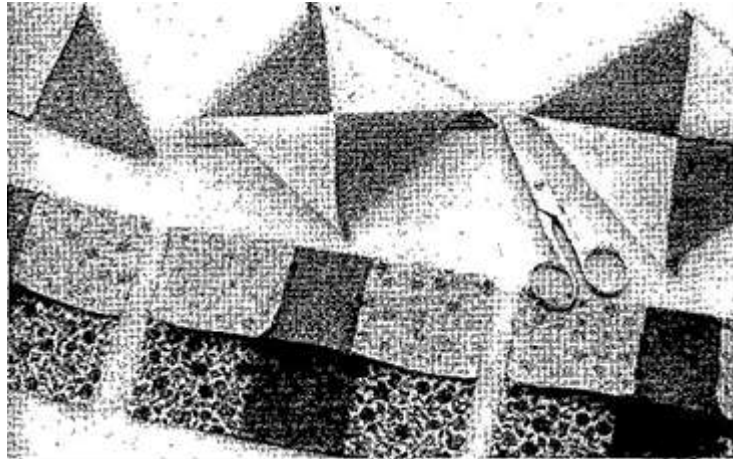

Рис. 23. Зшивання виробу гірляндю.

Способи зшивання деталей

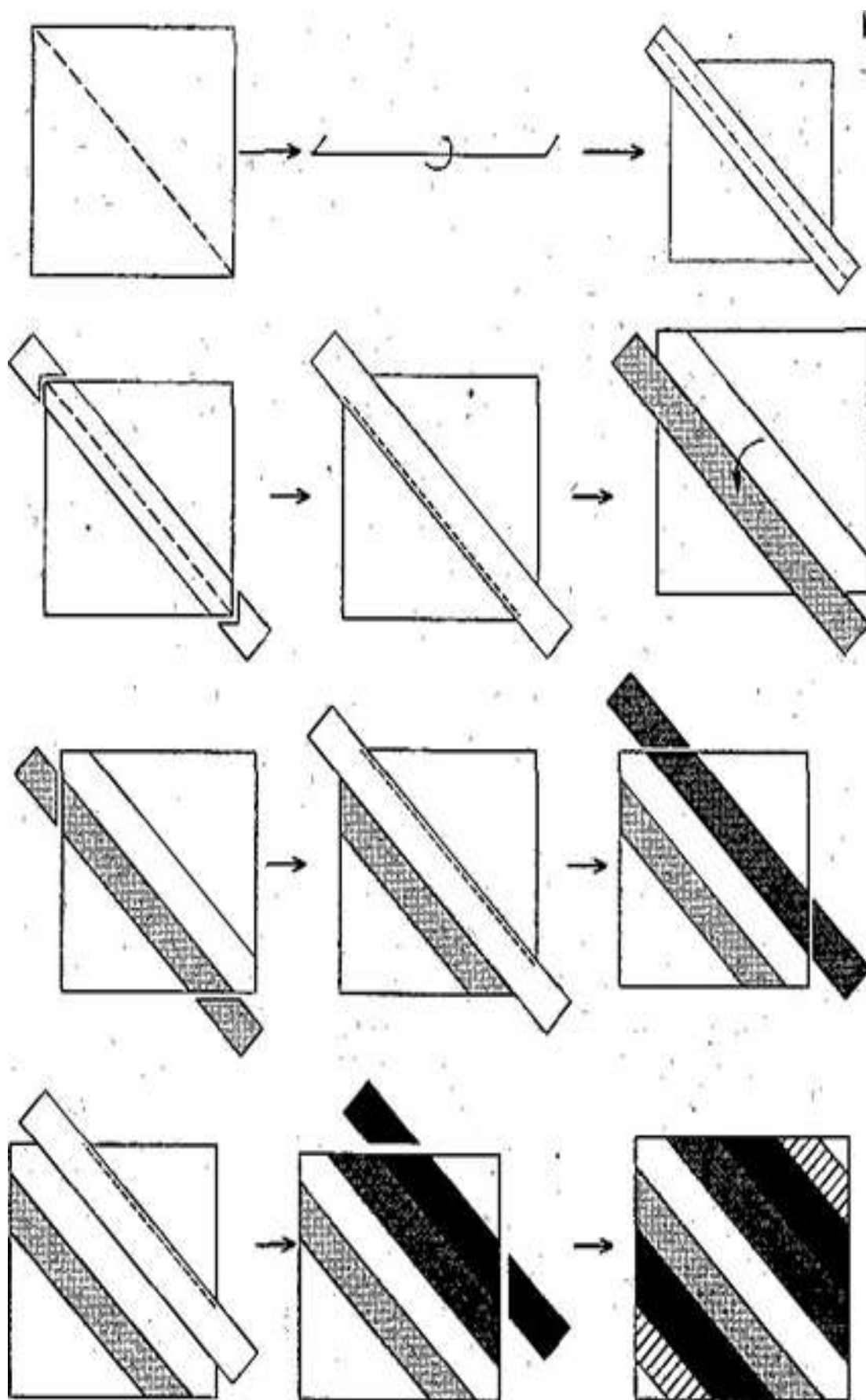

Рис. 24. Схема зшивання блоку із смуг

Смуги слід нарізати по поздовжній нитці тканини роликівим ножом або ножицями.

Найзручніше набирати смужки на щільній основі. У цьому випадку полотно менше деформується..

Викладіть першу смугу лицьовою стороною ввєрх по діагоналі основи. Закріпіть її шпильками, вколюючи їх упоперек смуги. Накладіть лицьовою стороною другу смугу до лицьової сторони першої смуги, вирівнюючи їх зрізи. Пришийте заготовку на швейній машині, направляючи край лапки по загальному зрізу смуг.

Відверніть другу смугу на основу і припрасуйте. Закріпіть другу смугу шпильками.

Третю смугу накладіть на другу, вирівнюючи їх вільні зрізи і пришийте.

Попрасуйте нову смужку, з лицьової сторони. Продовжуйте аналогічно нашивати смуги до заповнення всієї основи.

Попрасуйте готове полотно і відріжте залишки тканини нашитих смуг, які виходять за межі полотна.

Зшивання блоку із квадратів

Зшивання квадратів часто використовують для дрібного мозаїчного складання і для з'єднання блоків з клаптиковим візерунком в полотно ковдри.

Нижче наведено приклад візерунка з дев'яти квадратів двох кольорів, розміщених в шаховому порядку.

Для виготовлення виробу за даною схемою потрібно вирізати необхідну кількість клаптикових квадратів за одним шаблоном. Розкладіть квадрати на робочому столі у візерунок. Виберіть перший напрям складання — горизонтально чи вертикально; квадрати, в яких буде «рядок» складання. Складіть два сусідніх квадрати ряду лицьовими сторонами і зшийте на відстані припуску на шов від суміщених зрізів.

Розкладіть зшиті квадрати і запрасуйте припуск на шов на сторону найбільш темного квадрата.

Пришийте до заготовки останній квадрат ряду. Зберіть всі ряди візерунка. Зберіть ряди в полотно. Складіть два ряди лицьовими сторонами і сумістіть уже виконані шви в рядах.

Закріпіть суміщення шпильками, вколюючи їх перпендикулярно до лінії майбутнього шва другого напрямку зборки.

Зшийте рядки і запрасуйте шов на одну сторону. Пришийте до заготовки останній ряд. Готовий візерунок попрасуйте і підрівняйте.

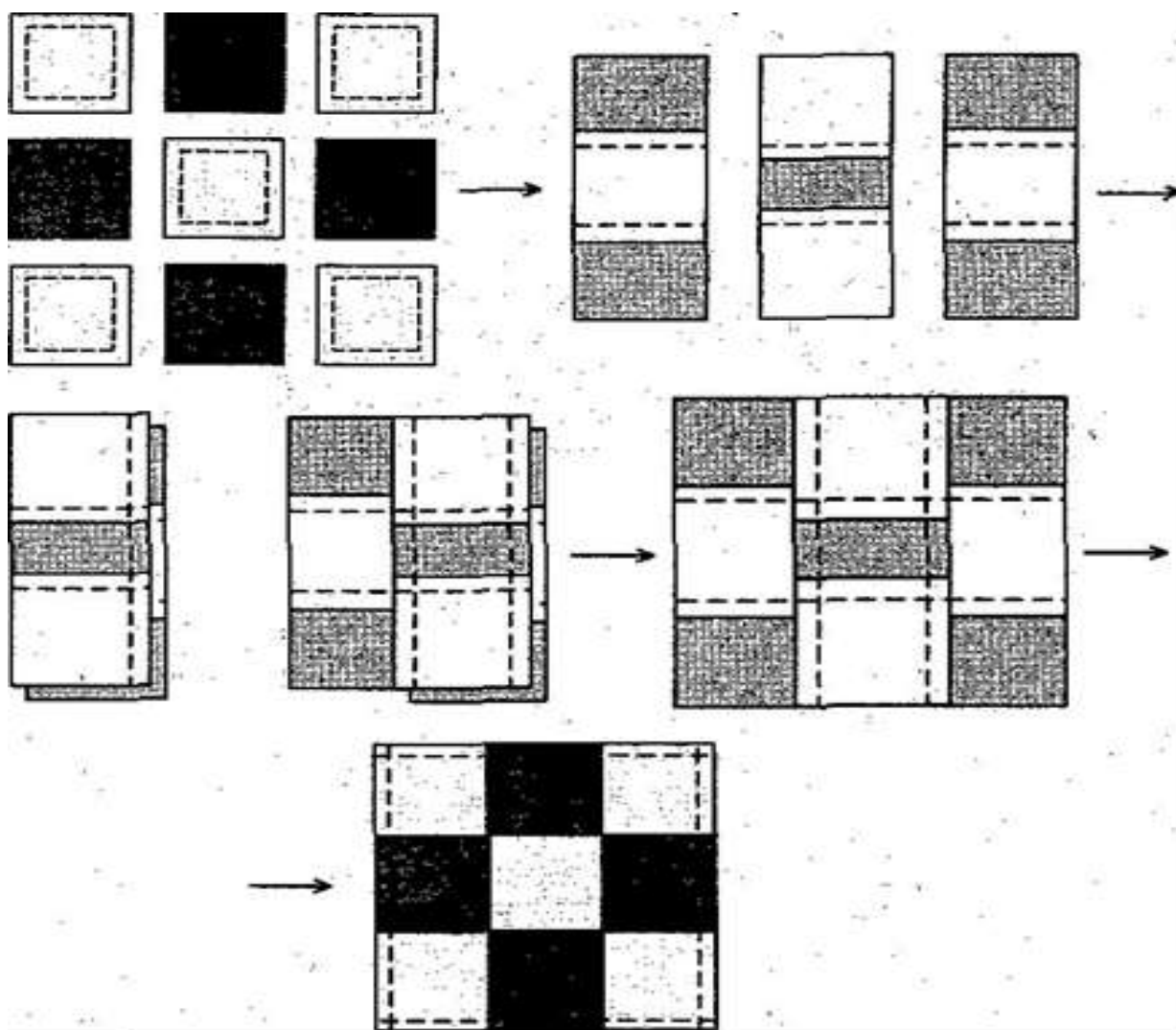

Рис. 25. Схема зшивання блоку із квадратів

Слід зауважити, що цей спосіб зшивання рекомендується використовувати для з'єднання квадратів зі стороною не менше 4 см. Це пов'язано з тим, що маленькі квадрати важко точно з'єднати без спотворення узору.

Зшивання із трикутників

Спосіб перший.

Складіть трикутники двох кольорів лицьовими сторонами всередину, вирівнюючи їх зрізи по гіпотенузі.

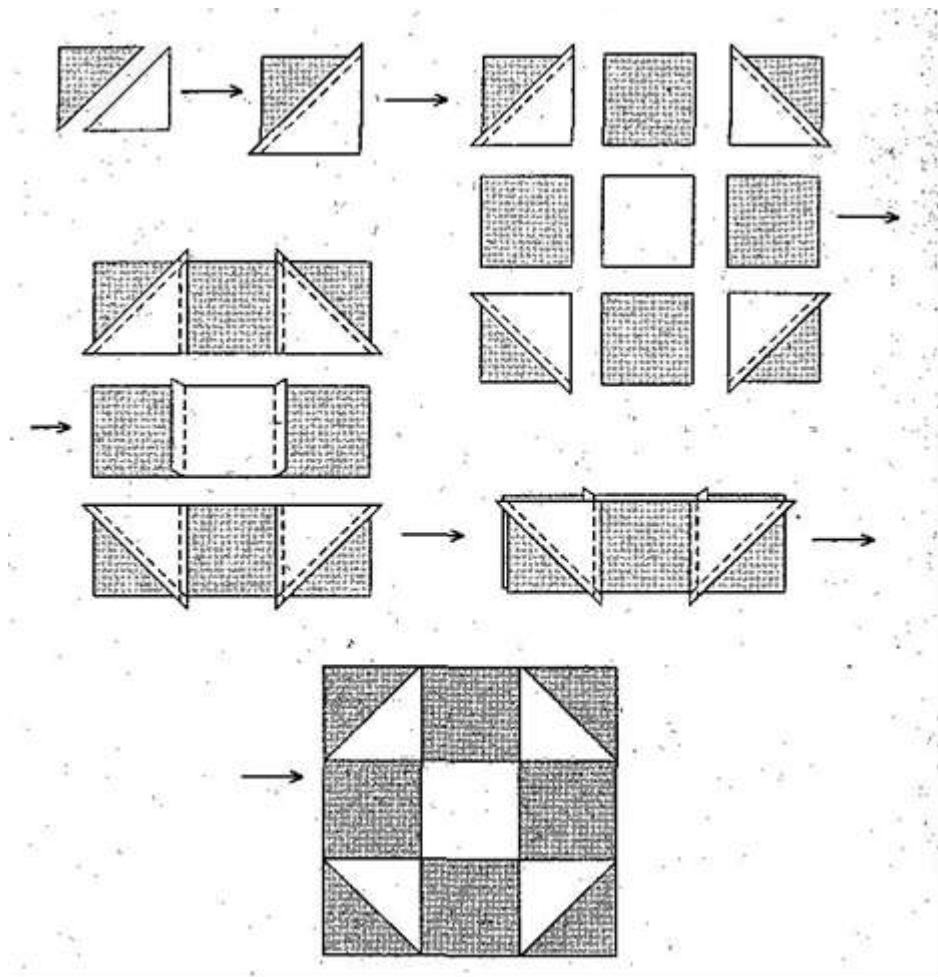

Рис. 26. Схема зшивання блоку із трикутників (спосіб перший)

Трикутники дуже часто використовують у мозаїчних узорах. Є декілька способів зшивання трикутників у клаптикове полотно.

Нижче описано спосіб складання — по рядках.

Прямокутні трикутники викройте з двох контрастних тканин так, щоб поздовжня нитка розміщувалася по одному із катетів деталі.

Зшийте заготовку на відстані припуску на шов від зрізу. Зазвичай на цій ділянці розтягнеться, оскільки шов проходить по косій на двох нитці на двох деталях.

Можна уникнути дефекту, якщо під строчку підкласти вузьку смужку з тканини, яка не розтягається.

Розгорніть заготовку, припрасуйте припуски на шов на сторони темного трикутника.

Складені квадрати з'єднайте у візерунок з цілими квадратами такого розміру. Зшийте квадрати в смуги — горизонтальні чи вертикальні.

З'єднайте смужки в клаптикове полотно, використовуюючи метод зшивання блоку з квадратів.

Готовий візерунок попрасуйте і вирівняйте.

Спосіб другий.

Для зшивання виробу кутами намалюйте ескіз візерунка в натуральну величину і зробіть шаблони для всіх деталей, що відрізняються: центрального квадрата і трикутників з кожного шару.

Викройте клаптикові деталі за шаблонами з урахуванням напрямку поздовжньої нитки тканини. Трикутники можуть розтягнутися по гіпотенузі при збиранні, тому зручніше збирати узор на основі з цупкої тканини.

Закріпіть клаптиковий квадрат у центрі основи.

Накладіть перший трикутник лицьовим боком до лицьового боку заготовки, суміщаючи зрізи сторони квадрата і гіпотенузи трикутника. Пришийте на відстані припуску на шов від суміщених зрізів.

Відігніть кут трикутника на основу і припрасуйте.

Пришийте всі трикутники першого шару. При точному складанні отримаєте квадрат великого розміру.

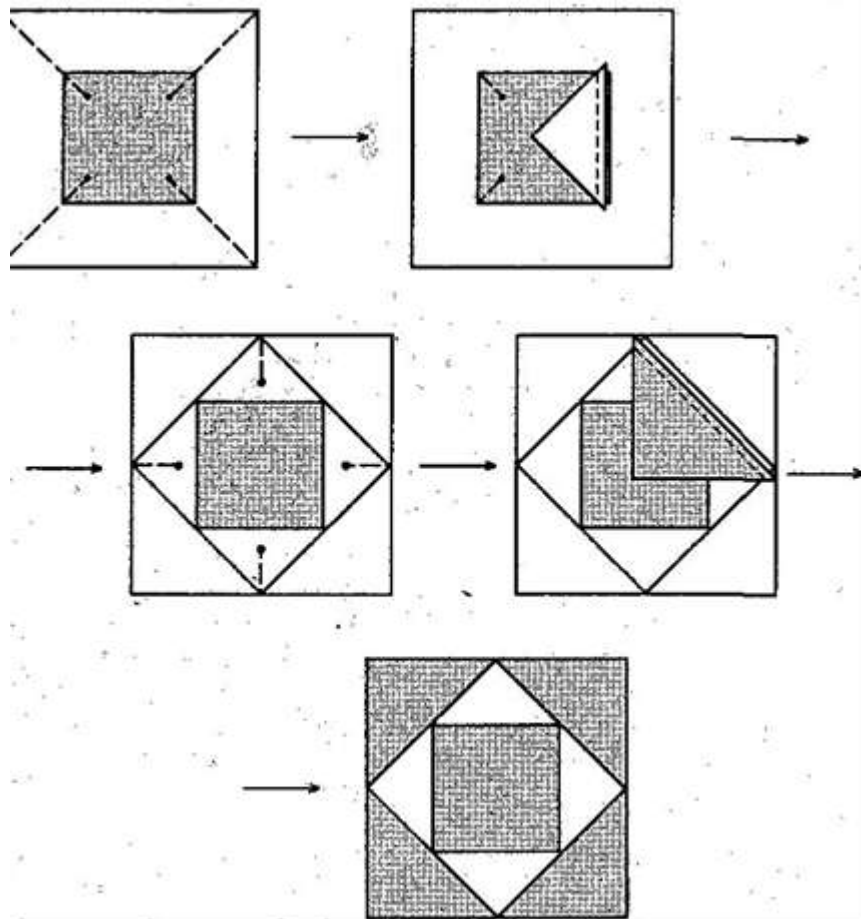

Рис. 27. Схема зшивання блоку із трикутників (спосіб другий)

Пришийте трикутники другого шару навколо складального квадрата заготовки.

Готовий візерунок попрасуйте і підрівняйте.

Зшивання відкосів кутів деталей.

Щоб правильно, зшити відкоси кутів, спочатку викроюють смужки відповідної довжини (рівні довжині краю, що окантовують+дві ширини кінця відповідної смужки+2,5 см припуску на шви).

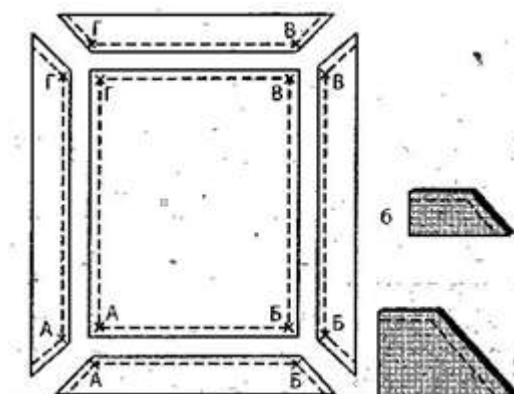

Рис. 28. Зшивання відкосів кутів деталей

Потім зшивають усі сторони, прикладаючи смужки лицьовою стороною до кожної частини і приметуючи їх. Потім зшивають відповідні смужки, починаючи і закінчуючи в 5 мм від лінії (у так званій кутовій точці, позначеній буквою х на рис. 28 а), а наприкінці і на початку шва фіксуючи його закріпками (рис. 28 б).

Найпростіше пришити смужки спочатку до двох протилежних сторін, а потім до інших. Останніми-зшивають відкоси кутів, починаючи в кутовій точці, при фіксації шва декількома, закріпкою (рис. 28 в).

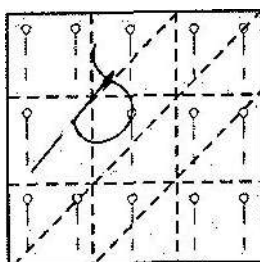
Складання деталей виробу.

. Полотнище нижньої частини виробу розкладають на столі лицьовою стороною вниз. Краї закріплюють на столі клейкою стрічкою.

Зверху розкладають такого ж розміру флізелін. Потім лицьовою стороною накладають готовий «печворк». Складові шари виробу з'єднують шпильками, постійно розпрямляючи тканину від середини до країв (рис. 29).

Усі шари з'єднують великими стібками, почавши від центру по діагоналі, а потім вертикальними і горизонтальними лініями до країв. Відстань між лініями 5-15 см (рис. 30).

Замість звичайних шпильок можна використовувати англійські, які одночасно служать і як закріплення, і як з'єднання. Але при вистьобуванні, особливо на швейній машині, ці шпильки дуже заважають.

Вистьобування деталей виробу.

Вистьобування необхідне для того, щоб скріпити три шари (зворотня сторона, прокладка і «печворк») і при пранні підкладка не буде збиватися. Крім того, різні візерунки вистьобування є й додатковою прикрасою виробу. Лінію вистьобування завжди ведуть від центра до країв. Спочатку переводять мотив для вистьобування. Потім його наклеюють на шаблон і обережно прорізають лінії, стежачи за тим, щоб конструкція не розвалилася. Шаблон повинен бути суцільним. Через ці вирізи прорисовують лінії, шаблон, знімають і домальовують відсутні пропуски (рис. 31).

Для мотивів, у яких вистьобують тільки окантовку, можна вирізати мотив і перенести його на контури в печворк.

Іноді варто перенести мотив для вистьобування ще до з'єднання окремих блоків.

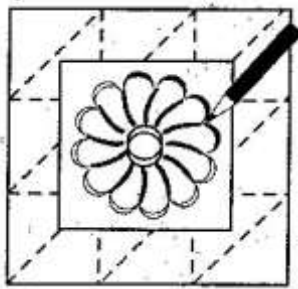

Рис. 31. Прорисовування ліній мотиву

Для вистьобування вручну потрібна коротка голка. Тканину натягують в п'яльцях або на рамці. Протягують нитку в голку і на кінці зав'язують вузлик. Потім знизу вгору вколюють голку в потрібному місці і витягають нитку так, щоб вузлик залишився в отворі. Потім надягають наперсток на середній палець робочої руки. Надавлюють на вушко голки, направляючи нею в тканину так, щоб кінчик її торкнувся пальця другої руки, що знаходиться під тканиною. Голку треба проткнути вниз і потім вивести другою рукою назад на поверхню і витягнути нитку. На палець знизу надівають наперсток, ковпачок зі шкіри або пластиру.

Таким чином, працюючи двома руками, усі три шари рівномірно простьобують.

Набувши досвіду, можна робити відразу кілька стібків до витягування нитки. Так вистьобують візерунки і лінії. Якщо в описі сказано, що потрібно вистьобати уздовж лінії шва або в шов, то це означає, що лінія вистьобування проходить точно на відстані 0,5 см від шва «печворк».

Для вистьобування на швейній машині використовують голку № 90 або спеціальну голку для вистьобування і злегка послабляють натяг нитки (верхня і

нижня"нитка однієї товщини). Використовують лапку для зигзагоподібного шва або спеціальну лапку, що дозволяє прошити всі три шари, не стягуючи їх. Для проведення паралельних ліній потрібен фіксатор відстані.

Якщо ж потрібно вистьобати візерунок, ставлять лапку для вишивання і послабляють рух тканин. Шиють якомога повільніше і рівномірніше, щоб можна було утримувати тканину обома руками. Довжину стібків контролюють самостійно, відповідно до особливостей візерунку.

Розділ 2. Технологічні особливості виготовлення виробів клаптиковою технікою

Тема 2.1. Техніка виконання візерунків

2.1.1. Візерунок «Зірка Огайо»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди візерунків для виготовлення виробів клаптиковою технікою; ознайомити із особливостями розкроювання та пошиття візерунку «Зірка Огайо»; навчити виготовляти виріб з використанням візерунку «Зірка Огайо»; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення візерунку «Зірка Огайо».
2. Розкroїти та пошити виріб клаптиковою технікою з використанням візерунку «Зірка Огайо».

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Візерунок цього блоку створено комбінацією трикутників і квадратів із трьох різних тканин.

Для центральної частини рекомендують вибрати тканину з вираженим набивним візерунком. Промені зірки повинні бути яскравіші або темніші, ніж основа. Якщо тканини будуть недостатньо контрастними, зірка зіллється з основою і складеться враження, що весь візерунок блоку складається з одного центрального квадрата.

Керуючись запропонованою нижче інструкцією, можна зшити квадратний блок зі стороною 30,5 см,

Припуски на шви - 0,5 см.

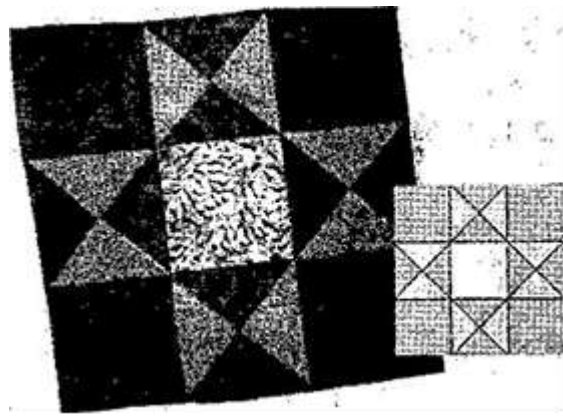
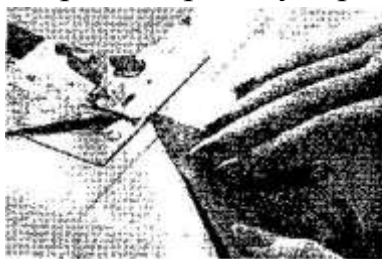

Рис. 32. Зображення візерунку «Зірка Огайо»

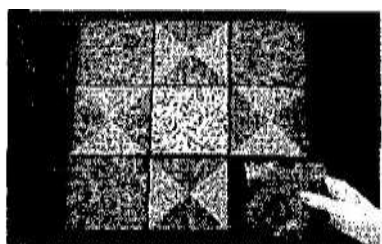
Послідовність виконання виробу

Для квадратного блоку зі стороною 30,5 см викрійте один центральний квадрат зі стороною 11,5 см із тканини із візерунком і чотири таких же квадрати з тканини для основи, а також по два квадрати зі стороною 13,2 см із тканини для променів і для основи.

1. Чотири великих квадрати розріжте по двох діагоналях.
2. Складіть лицьовими сторонами трикутник зірки і трикутник основи. Згнийте по одній короткій стороні, стежачи, щоб тканина по косій не розтягувалась. Зшийте інші елементи способом гірлянди.
3. Розріжте гірлянду; не припрасовуйте елементи. Складіть їх попарно лицьовими сторонами так, щоб тканини чергувалися в шаховому порядку. Припуски заправуйте убік більш темної тканини. Зшийте по довгій стороні, не розтягуючи тканину. Так само гірляндою зшийте інші елементи.
4. Розріжте гірлянду; припрасуйте. Обріжте зайві куточки тканини.

5. Скомпонуйте елементи в блок, як показано на зображенні.
6. Зшийте блок способом гірлянди; спрямовуючи припуски до центра, і припрасуйте.

2.1.2. Візерунок «Відтінений квадрат»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди візерунків для виготовлення виробів клаптиковою технікою; ознайомити із особливостями розкроювання та пошиття візерунку «Відтінений квадрат»; навчити виготовляти виріб, з використанням візерунку «Відтінений квадрат»; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення візерунку «Відтінений квадрат».
2. Розкроїти та пошити виріб клаптиковою технікою з використанням візерунку («Відтінений квадрат»).

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Клаптиковий візерунок «Відтінений квадрат» збирають з двох трикутників, один із яких зшитий зі смуг, а інший з тканини, яка гармонійно поєднується за кольором.

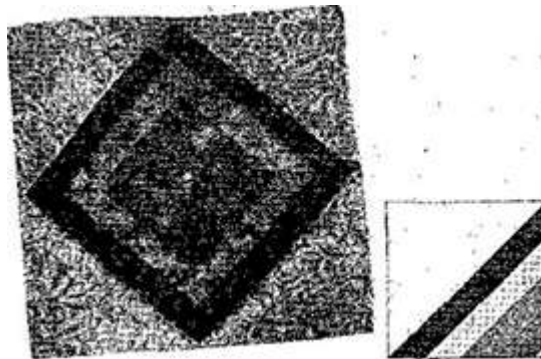

Рис. 33. Зображення візерунку «Відтінений квадрат»

З чотирьох таких квадратних блоків зі стороною 15 см можна виконати клаптиковий візерунок, центром якого буде квадрат, а розміри блоку — 30,5 см. Припуски на шви — 0,6 см.

Можна виготовити в клаптиковій техніці «зі смуг» оригінальні блоки. Для цього слід нарізати смужки з різних тканин і зшити їх у полотнище, з якого викроїти трикутники для клаптикових блоків. Щоб розхід тканини був меншим, лінійку або шаблон перевертають для кожного трикутника: отримують два види трикутників з різною послідовністю смуг.

2.1.3. Візерунок «Картковий фокус»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди візерунків для виготовлення виробів клаптиковою технікою; ознайомити із особливостями розкроювання та пошиття, візерунку «Картковий фокус»; навчити виготовляти виріб з використанням візерунку «Картковий фокус»; розвивати, просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення візерунку «Картковий фокус».
2. Розкроїти та пошити виріб клаптиковою технікою з використанням візерунку «Картковий фокус».

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Візерунок «Картковий фокус» складається з квадратів трьох видів. Кутові квадрати зшиті з двох, центральний — з чотирьох, а бічні — із трьох трикутників.

Для виготовлення блоку зі стороною 23 см потрібно взяти тканину п'яти видів — для основи і чотирьох «карт».

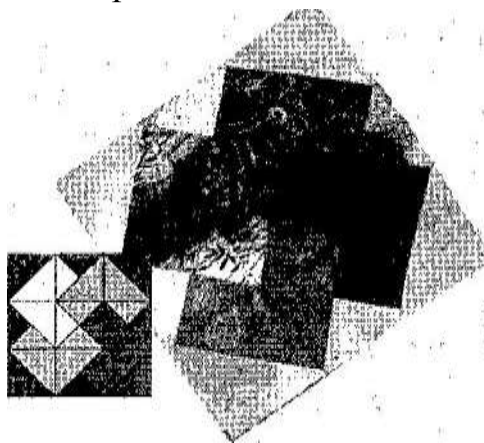
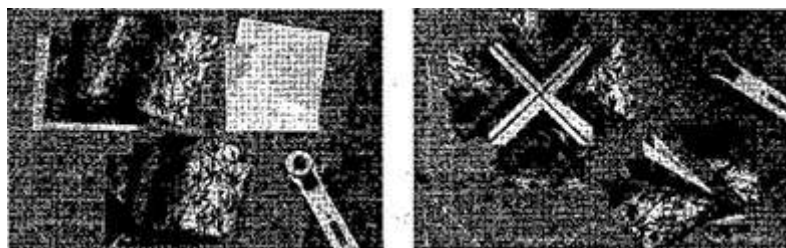

Рис.34. Зображення візерунку «Картковий фокус»

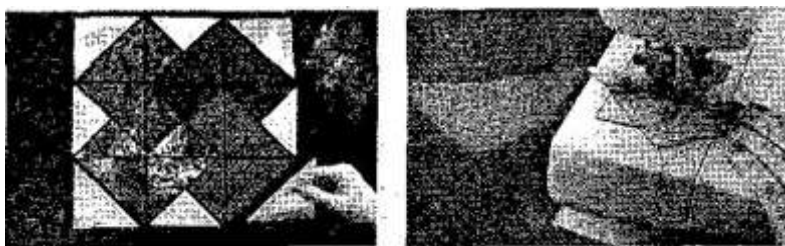
Послідовність виготовлення виробу

1. Викрійте по одному квадрату зі стороною 10,8 см із тканини для основи та чотирьох тканин для карт; Виріжте з тканини для основи два, а з тканин для карток по одному квадрату зі стороною 9,7 см.
2. Розріжте великі квадрати по діагоналях. Маленькі квадрати розріжте по діагоналі навпіл.

i.

3. Розкладіть трикутники карт і основи, як показано на зображенні. Залишиться по два зайвих трикутники з кожної карткової тканини.
4. Зшийте трикутники кутових квадратів по довгій стороні способом гірлянди, склавши їх лицьовими сторонами.

5.

6. Зшийте бічні квадрати. Для цього зшийте маленькі трикутники основи і карти по короткій стороні. Потім отриманий трикутник зшийте з третім великим трикутником по довгій стороні.
7. Зшийте попарно маленькі трикутники центрального квадрата по короткій стороні, склавши їх лицьовими сторонами.

8.

9. Зшийте отримані трикутники по довгій стороні. Припуски розпрасуйте в протилежні сторони. Обріжте зайві куточки тканини.
10. Зшийте блок способом гірлянди. Припрасуйте готовий блок.

2.1.4. Візерунок «Зірка»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди візерунків для виготовлення виробів клаптиковою технікою; ознайомити із особливостями розкроювання та пошиття візерунку «Зірка»; навчити виготовляти виріб з використанням візерунку «Зірка»; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення візерунку «Зірка».
2. Розкroїти та пошити виріб клаптиковою технікою з використанням візерунку «Зірка».

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення:

навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Візерунок «Зірка» складається з ромбів і квадратів.. Для виготовлення виробу необхідно взяти тканину 10 видів — для основи, зірок та обшивки.

Всі дев'ять зірок викроюють з дев'яти будь-яких тканин різного кольору, із врахуванням того, що для одної зірки необхідно вісім ромбів одного кольору. При цьому, залежно від напрямку утокової нитки, з одної й тої самої тканини можна викроїти зовсім різні деталі. Тому складно точно розрахувати витрати кожної окремої тканини.

При зшиванні ромбів з квадратами фону утворюються V-подібні шви. Важливим є те, щоб ромби зшивати точно до кутової точки.

Для спрощення розкроювання деталей слід з картону виготовити шаблони-ромби (включаючи припуски на шви 0,75 см) в натуральну величину. На кутових точках потрібно пробити маленькі отвори (рис. 36).

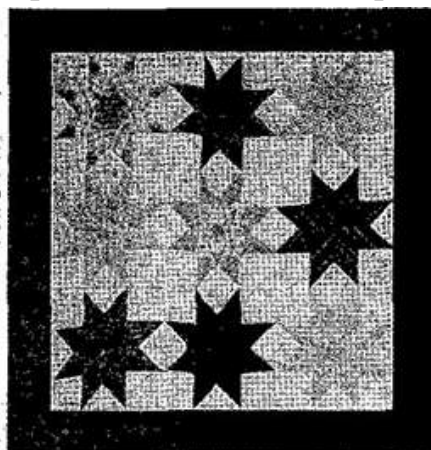

Рис. 35. Зображення візерунку «Зірка»

Рис. 37. З'єднання квадрата і ромбів

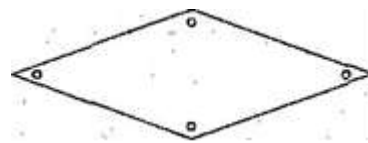

Рис. 36. Шаблон для викроювання, ромбів

Для виготовлення 9 зірок слід розкроїти 72 ромба (по 8 штук різних кольорів).

Для фону потрібно 15 квадратів. Коли ромби зшивають у формі зірки, при з'єднанні елементів фону утворюються V-подібні шви. При виконанні швів важливо слідкувати, щоб стібки не заходили на припуски, а кутові точки деталей точно суміщались (рис. 37)

2.1.5. Візерунок «П'яна доріжка»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди візерунків для виготовлення виробів клаптиковою технікою; ознайомити із особливостями розкроювання та пошиття візерунку «П'яна доріжка»; навчити виготовляти виріб з використанням візерунку «П'яна доріжка»; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення візерунку «П'яна доріжка».
2. Розкроїти та пошити виріб клаптиковою технікою з використанням візерунку «П'яна доріжка».

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Комплектом із серветок і доріжки з клаптиковим візерунком «П'яна доріжка» можна прикрасити обідній стіл.

Кожна серветка зроблена з одного шістнадцятиклаптикового блоку. Можна взяти один візерунок для всіх чотирьох серветок або привнести розмаїтість, обравши для кожної серветки свій варіант візерунку. Окантування з боків блоку, створює ефект закінченості, зорозово завершує візерунок. Розмір готової серветки приблизно 30,5х46 см. Припуски на шви — 0,6 см.

Доріжку можна виготовити різною за довжиною, залежно від того, скільки блоків з'єднати. По кінцях доріжки треба пришити смужку-окантовку. Цікавою є доріжка з шістнадцятиклаптикових блоків одного візерунка, оскільки з'єднання одного за іншим декількох блоків дає новий орнамент. Щоб визначити, який візерунок цікавіший, слід поекспериментувати, розкладаючи елементи в різному порядку.

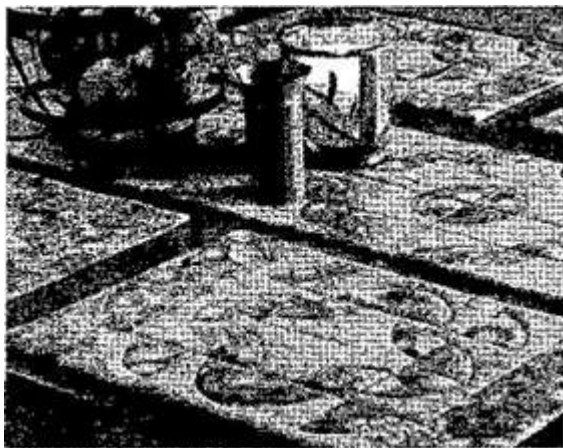

Рис. 38. Зображення комплекту «П'яна доріжка»

Нижче подано інструкцію для виконання доріжки з п'яти блоків. Приблизний розмір готової доріжки — 30,5х168 см.

Розкрій серветок (на чотири персони).

Викройте з тканини для окантування три смуги шириною 9 см, від них відріжте вісім прямокутників розміром 9х31,8 см. Із основної тканини викрайте три смуги шириною 18 см, розріжте їх на шістнадцять квадратів. Виріжте шаблон і викройте по ньому шістнадцять кругів діаметром 12,5 см.

Викройте дві смуги шириною 31,8 см із тканини для підкладки, відріжте вісім прямокутників 24,3х31,8 см і виріжте чотири прямокутники прокладки розміром 36,8х52,3 см.

Розкрій доріжки.

Викройте з тканини для окантування два прямокутники розміром 9х31,8 см, аз основної тканини чотири смуги шириною 18 см, розріжте їх на двадцять квадратів, Виріжте шаблон і викройте по ньому двадцять кругів діаметром 12,5 см.

З тканини для підкладки викройте дві смуги розміром 31,8х86,5 см, а з прокладки — прямокутник розміром 36,8х178 см.

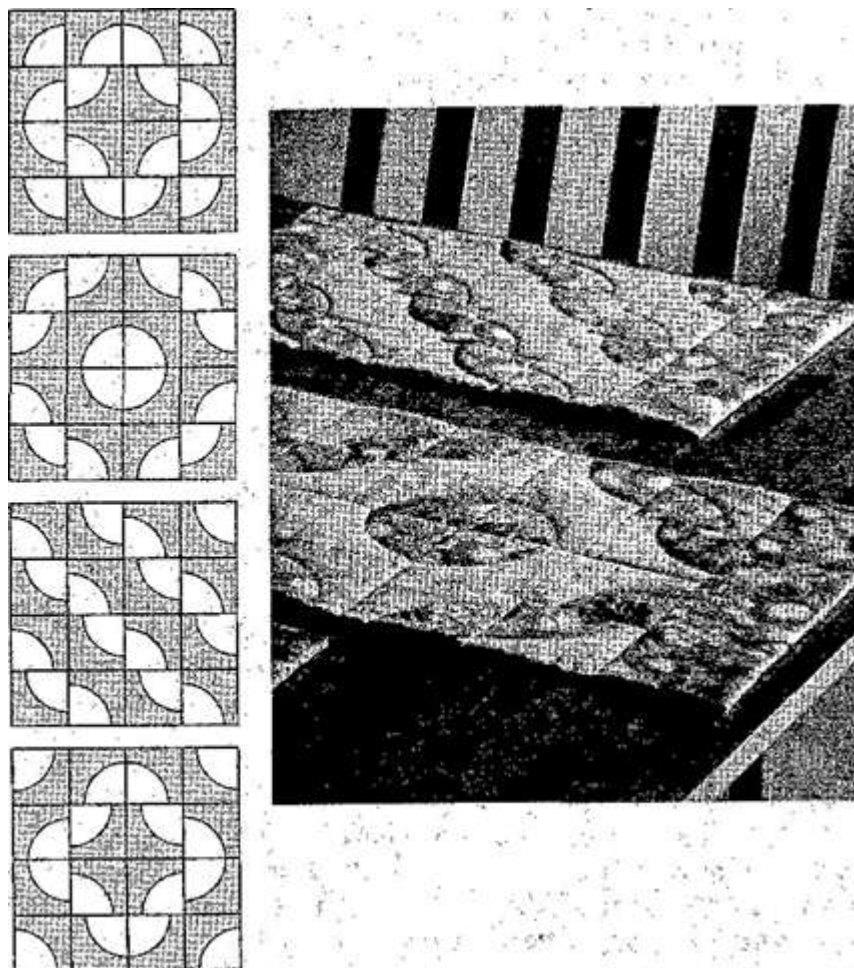

Рис. 39. Варіанти складання деталей комплекту

Для чотирьох серветок потрібно:

- 0,8 м тканини для кругів і окантування;
- 0,63 м основної тканини;
- 0,7 м тканини для підкладки; тонка прокладка;
- зміцнювальний матеріал для кругів.

Для доріжки необхідно:

- 0,6 м тканини для кругів і окантування;
- 0,8 м основної тканини;
- 0,7 м тканини для підкладки; тонка прокладка;
- зміцнювальний матеріал для кругів.

Серветки і доріжка складаються з клаптикових елементів.

Для виготовлення клаптикових елементів серветки викройте для фону чотири квадрати зі стороною 18 см.

Із картону виріжте круг діаметром 12,5 см для шаблону. Покладіть шаблон на тканину для виготовлення кругів. Викройте 4 круга, залишаючи 0,6 см на припуски на шов. Загинаючи припуски на шаблон, кінчиком праски запрасуйте їх по контуру круга. Заберіть шаблон і припрасуйте круг з лицьової сторони. Аналогічно виготовте всі інші круги.

Потім покладіть виготовлений круг на центр квадрата і приколiть шпильками.

Установiть на швейнiй машинi короткий потайний шов з шириною стiбка приблизно 1,5 мм; в голку заправте одинарну нейлонову нитку. Пришийте круг, захоплюючи край тканини.

Розрiжте квадрати на чотири рiвнi частини, щоб отримати чотири елементи вiзерунку.

Для виготовлення однiєї серветки потрiбно виготовити 16 клаптикових елементiв, а для виготовлення дорiжки необхідно зшити п'ять шiстнадцятиклаптикових блокiв вiдповiдно до задуманого iх розташування.

Тема 2.2. Технологiчна послiдовнiсть виготовлення виробiв побутового призначення

2.2.1. Набiр прихоплювачiв

Мета: розширити знання гурткiвцiв про рiзновиди вiзерункiв для виготовлення комплектiв виробiв клаптиковою технiкою; навчити виготовляти вирiб з використанням клаптикiв рiзних розмiрiв та форм; розвивати просторову уяву, технiчне мислення; виховувати органiзованiсть, увагу та охайнiсть у процесi виконання практичних робiт.

Завдання:

1. Ознайомитися iз послiдовнiстю виготовлення набору прихоплювачiв.
2. Розкрiйти та пошити прихоплювачiв клаптиковою технiкою.

Навчально-методичне та матерiально-технiчне забезпечення: навчально-методична лiтература; зразки виробiв; iнструкцiйнi картки; зразки шаблонiв; тканина, прикладковi матерiали; швейна машина; основний набiр iнструментiв для клаптикових робiт.

Модель №1

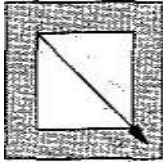
Для виготовлення прихоплювача необхідно пiдготувати тканину трьох кольорiв, якi поєднуються мiж собою.

Розкрiй деталей:

- жовтий квадрат 4х4 см + припуски на шви;
- бордовi трикутники – 4 рiвнобедренi трикутники 3х3х4.5 см + припуски на шви;
- 4 рiвнобедренi трикутники 6х6х8,5 см + припуски на шви.
- 4 зеленi трикутники 4х4х6 см + припуски на шви.

Рекомендують виготовити шаблони квадратiв вже з урахуванням припускiв, викрiйти iх i потiм розрiзати по дiагоналi, щоб одержати трикутники (рисунок ...)

Послідовність виготовлення виробу

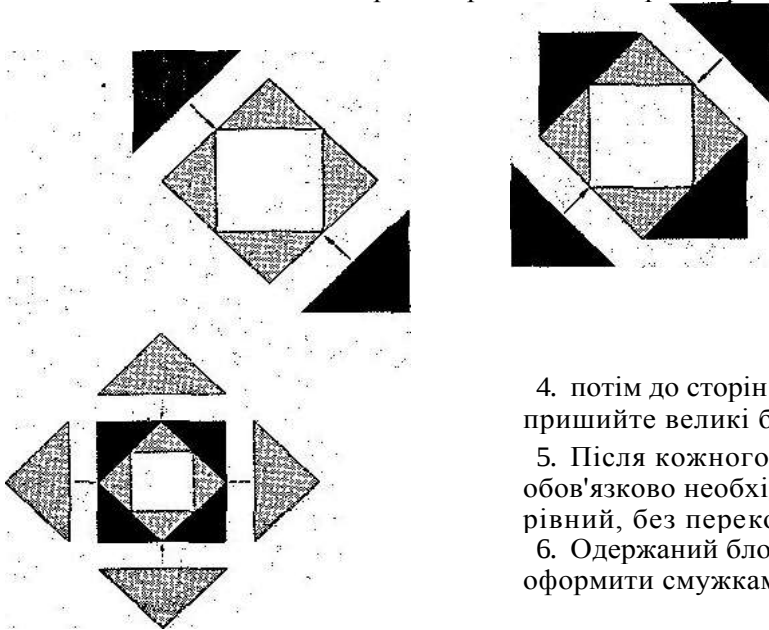

1. Складання блоку: два маленькі бордові трикутники необхідно приєднайте до протилежних сторін жовтого квадрата.

2. Щоб отримати великий квадрат, з двох інших сторін аналогічно' пришийте ще 2 маленькі бордові трикутники.

3. Аналогічно до сторін одержаного квадрата приєднайте чотири зелені трикутники.

4. потім до сторін одержаного квадрата пришийте великі бордові трикутники.

5. Після кожного приєднання трикутників шви обов'язково необхідно прасувати, тоді блок буде рівний, без перекосів.

6. Одержаний блок по контуру потрібно оформити смужками.

7. Для зворотної сторони прихоплювача потрібно з іншої тканини викроїти квадрат, рівний за розміром блоку.

8. Між клаптиковим полотнищем і квадратом зворотної сторони розташуйте флизелін. Сколіть всі три шари виробу, обробіть руликом і пришийте петельку. Якщо зробити декілька таких блоків і з'єднати їх, то можна зшити диванну подушку, серветку, панно.

Модель № 2

Розмір готового виробу: 22х22 см.

Розмір клаптикового блоку: 20х20 см.

Для виготовлення прихоплювача потрібно підготувати клаптики бавовняної тканини таких розмірів і кольорів:

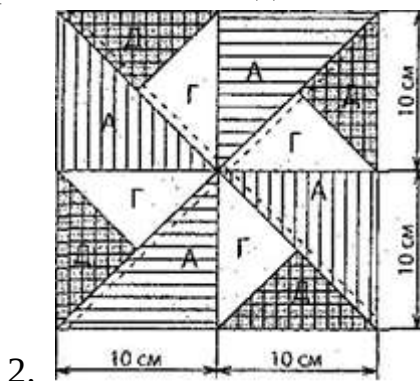
- 4 трикутники із тканини з біло-червоною вузькою смужкою (А);
- 4 трикутники із блакитної однотонної тканини (Г);
- 4 трикутники із тканини з біло-блакитною клітинкою з квіточками (Д);
- 4 смужки розміром 3х22 см з червоної однотонної тканини для окантування (викроїти під кутом 45°).

Шаблони необхідно розкласти на тканині по повздовжній нитці. Всі деталі слід викроювати з припуском на шви 1 см.

Для виворітної сторони прихоплювача потрібно підготувати тканину розмірами 22х22 см та синтепон 22х22 см.

Послідовність виготовлення виробу.

1. На аркуші паперу в клітинку або на міліметровому папері, дотримуючись вказаних розмірів, накресліть у натуральну величину візерунки клаптикових блоків прихоплювача згідно схеми на рисунку 42.

3. Рис. 42. Схема розміщення клаптикових блоків

4. Виріжте з картону шаблони всіх клаптикових деталей і відповідно викройте потрібну кількість деталей із тканини.
5. Змтайте трикутники Д і Г. До отриманого трикутника примтайте трикутник А — одержите квадрат. Аналогічним способом зшийте ще три таких же квадрати. Розкладіть квадрати згідно схеми рис. 42 і змтайте їх між собою: спочатку 2 верхніх квадрати, потім 2 нижніх, і на кінець пари квадратів змтайте між собою. Припуски на шви після зшивання слід заправовувати на більш темну тканину (рис. 43).
6. Деталь із тканини для підкладки покладіть лицьовою стороною вниз, на неї — деталь із синтепону і клаптиковий блок — лицьовою стороною вверх. Всі три шари виробу змтайте на відстані 0,7 см від країв і

прострочіть вздовж лінії, показаної на схемі рис.42. пунктирними лініями.

7. Обкантируйте прихоплювач смужками тканини відповідного кольору.

В одному з кутків прихоплювача з виворітної сторони прикріпіть петельку для підвішування.

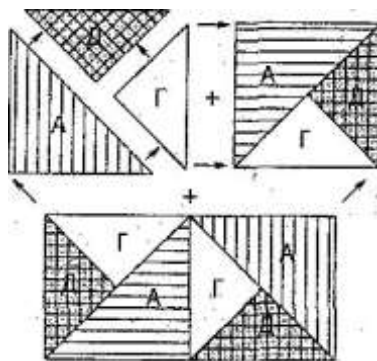

Рис. 43. Складання деталей клаптикового блоку

2.2.2. Клаптикове одіяло

Модель № 1. Одіяло з візерунком «Зміщені смуги»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди складання візерунків для виготовлення складних виробів клаптиковою технікою; навчити виготовляти складний виріб; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення одіяла.
2. Розкроїти та пошити одіяло клаптиковою технікою.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Розмір готового виробу: 170х200 см.

Для виготовлення виробу потрібно підготувати:

- бавовняну тканину 32-х різних кольорів (контрастні і перехідні відтінки, бажано не використовувати тканини з великим малюнком) розміром 30 см, шириною 110 см;
- тканину для виворітної сторони розміром 380 см, шириною 110 см;
- тканину для окантування голубого кольору розміром 40 см, шириною 110 см;

- синтепон для прокладки роа-міром 180x105 см (2 штуки).

Для розкрою деталей одіяла потрібно враховувати припуски на шви — 1 см.

Перед роботою необхідно зволожити всю тканину, висушити і пропрасувати.

Рис. 44. Зображення клаптикового одіяла

Крім того, слід пересвідчитися, що зразки тканин не линяють.

Розкрій тканин.

Для верхнього полотнища одіяла із всіх 32-х тканин викрійте смужки шириною 8 см і зметайте їх в єдине полотно розміром 300x8 см. Отримаєте 32 кольорові смуги.

Із тканини для виворітної сторони викрійте два прямокутника розміром 190x110 см і зметайте їх в єдине полотно розміром 190x218 см;

З голубої тканини для окантування викрійте смуги шириною 5 см і зметайте їх так, щоб отримати 2 смуги розміром 200x5 см і 2 смуги розміром 170x5 см;

Із синтепону викрійте 2 прямокутники розміром 180x105 см і вручну швом «козлик» зшийте їх в єдине полотно розміром 180x210 см.

Послідовність виготовлення виробу.

1. Для уточнення кольорового вирішення потрібно розкласти смужки в запропонованій послідовності. Якщо кольорові переходи гармонійні, можна продовжувати роботу. Потрібно відзначити на папері вибрану послідовність, щоб не переплутати розміщення смужок.

2. Змотайте смужки в прямокутне полотно розміром 300x194 см (рис. 45). Пропрасуйте припуски на шви. Зметайте, верхній і нижній краї полотна в кільце (рис. 46).

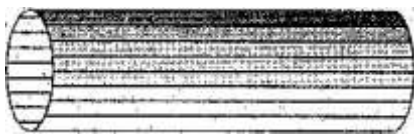

Рис. 46. З'єднання країв полотни

3. На міліметровому папері намалюйте криву лінію бажаної форми, наприклад, як на рис. 47.

Рис. 47. Приклад кривої лінії для зміщення рисунку

Під цією лінією накресліть прямокутниками (шириною 6 см) графічну

лінію, яка повторює верхню криву лінію (рис. 49).

Рис. 49. Графічна лінія для зміщення рисунку

Потрібно слідкувати за тим, щоб сусідні прямокутники з'єднувались, один з одним це потрібно для неперервності ліній. Ширина прямокутників буде змінюватися в залежності від кривизни лінії.

4. Із зшитого в кільце поло і наріжте подовгасті замкнені смужки такої ширини, як прямокутники на рис. 4+2 см на припуски (рис. 15). Кількість смуг рівна кількості прямокутників із рис. 50

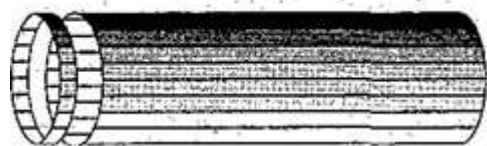

Рис. 50. Нарізання замкнених смужок

Рекомендується не нарізати відразу багато смуг: не більше 5-6; щоб не поплутати їх і щоб не розійшлися шви, оскільки ширина смуг невелика.

Сколюючи шпильками смуги, у відповідності зі зміщенням на ескізі, змешайте нове замкнене полотно (рис. 51).

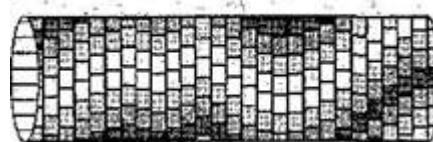

Рис. 51. Утворення нового замкненого полотна

5. Припуски на шви розпрасуйте. Отримане замкнене полотно розріжте, щоб утворилося прямокутне полотнище, яке і буде лицьовою стороною одіяла. При цьому малюнок цього полотна може бути різним в залежності від того, в

якому місці намічено лінію розрізу. Отримане полотно випрасуйте і вирівняйте його краї до розмірів 162х192 см.

6. До двох коротких сторін клаптикового виробу приметайте дві короткі смуги голубої тканини, потім до двох довгих — довгі смуги. Шви заправуйте на клаптикову деталь.

7. На великій рівній поверхні розложите тканину для зворотної сторони виворітною стороною вверх, на неї — синтепон, а зверху — клаптикове полотно лицевою стороною вверх. Сколіть всі три шари шпильками і прошийте одіяло швом «вперед голку», повторюючи криву лінію.

8. Із обрізків, які залишилися після вирівнювання розмірів одіяла, зшийте 2 стрічки розміром 190х11 см і дві стрічки розміром 220х11 см (або зшийте ці стрічки окремо). Шви проправуйте. Розкладіть стрічки повздовж, згини проправуйте. Наложіть коротку смугу на. Клаптиковий виріб так, щоб зійшлися відкриті зрізи, і приметайте.

9. Відміряйте від отриманого шва відстань, рівну ширині канта (2 см), і поріжте зайвий синтепон і підкладку.

10. Виверніть смужку на виворітну сторону виробу, примотайте і по лицьовій стороні прокладіть строчку в шов приметування смуги. Аналогічним способом приметайте другу коротку і потім довгі окантувальні смуги. При приметуванні довгих смуг охайно оформіть кути, при необхідності, підшийте їх потайним швом.

Модель № 2. Одіяло з візерунком «Північна зірка»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди складання візерунків для виготовлення складних виробів, клаптиковою технікою; навчити проектуванню та пошиттю виробу з клаптиків різних форм та розмірів; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

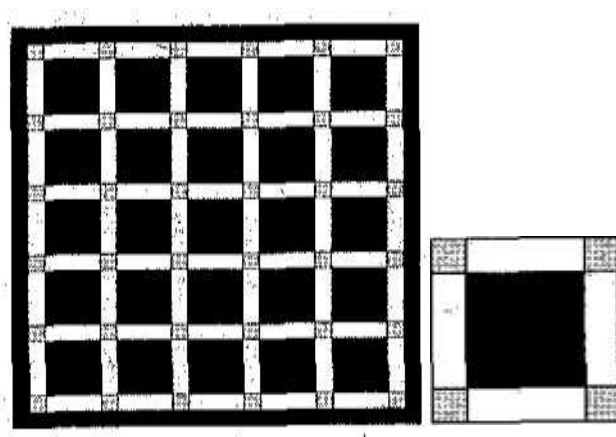
Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення одіяла.
2. Розкроїти та пошити одіяло клаптиковою технікою.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Клаптикове одіяло (200х200) складається з квадратів. Для його виготовлення намалюйте візерунок у натуральну величину, підготуйте картонні шаблони для розкрюювання клаптикових деталей; викрійте деталі;

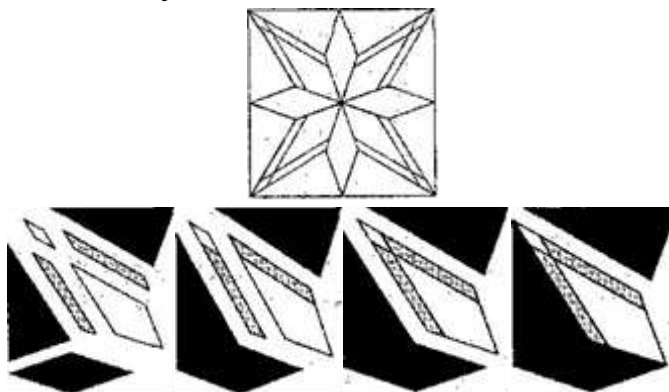

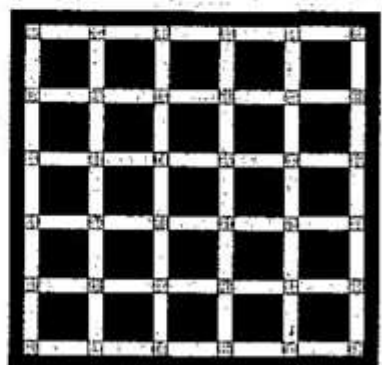
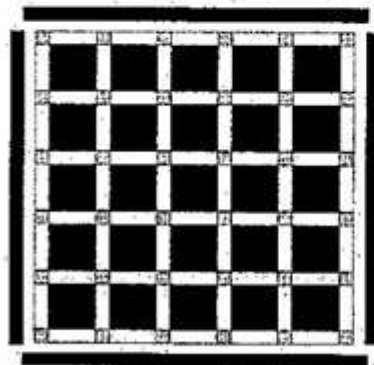
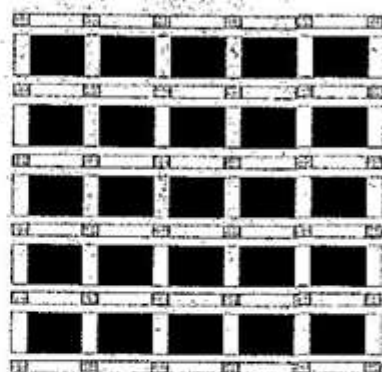
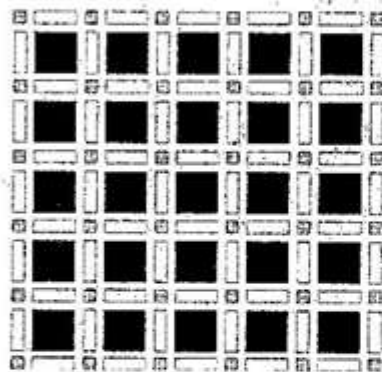
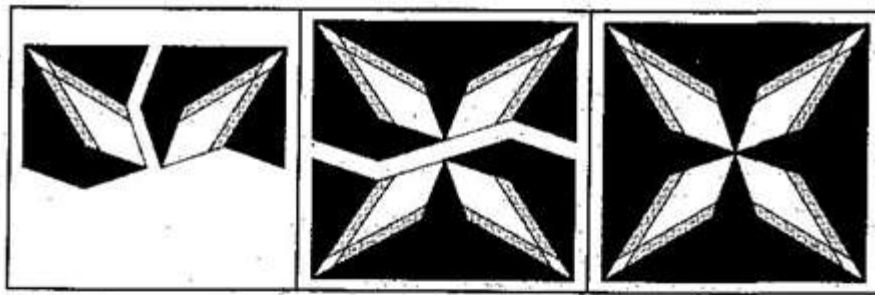
зшийте і зберіть блок за схемою, поданою нижче.

Рис. 52. Схематичний вигляд одіяла з візерунком «Північна зірка»

Послідовність виготовлення виробу.

1. Виготовте шаблон..
2. Викрійте клаптики за шаблоном з трьох різних тканин і зшийте даний блок деталей, враховуючи припуски на шви. Перевірте величину виготовленого блоку.

1. Зберіть лицьову сторону полотна візерунка, з'єднавши блоки з планками в горизонтальні смуги.
2. Зшийте з кутовими квадратами в єдині смуги горизонтально розміщені планки.
3. Зшийте смуги полотна у виріб і з'єднайте планки, попередньо вирізані з кайми. Приprasуйте виріб, вирівнюючи його розміри.

Модель № 3. Одіяло з візерунком «Квітник»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди складання візерунків для виготовлення складних виробів клаптиковою технікою; навчити проектуванню та пошиттю виробу з клаптиків різних форм та розмірів;

розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення одіяла.
2. Розкрити та пошити одіяло клаптиковою технікою.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

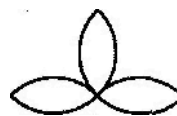
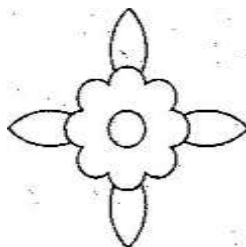
Рис. 53. Вигляд одіяла з візерунком «Квітник»

Теоретичні відомості

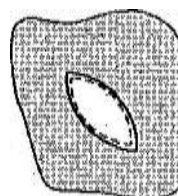
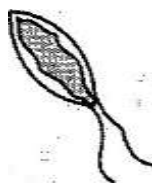
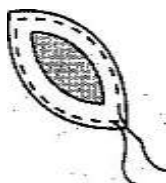
Візерунок «Квітник» (180x200) складається із квадратних і трикутних блоків з аплікації у вигляді квітів і листків. Основна частина блоків зшита із темних клаптиків з аплікаційним узором і полос тканини із рослинним орнаментом.

Послідовність виготовлення виробу.

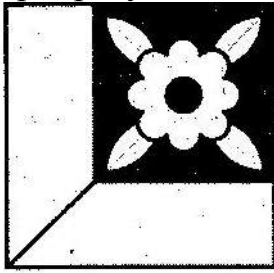
1. Викроїти по шаблоні клаптики деталей для аплікації з припуском на шов.

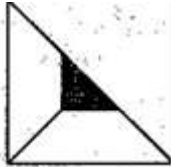
2. Пришити окремо кожний клаптик обтягнувши тканиною шаблон.

3. Пропрасувати заготовку, розпустити наметку і витягнути шаблон.

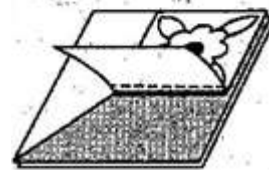
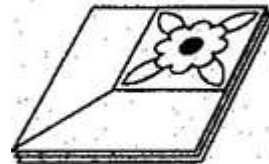
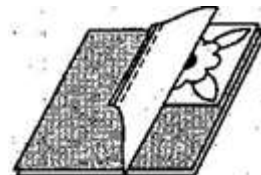
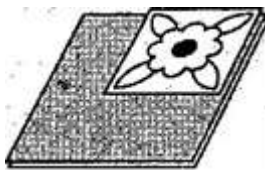
4. Оброблені деталі закріпити на темний фон клаптиків.

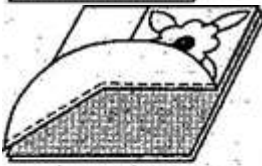
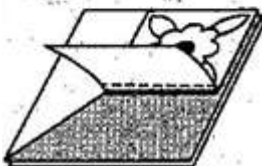
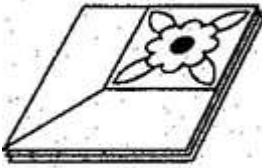
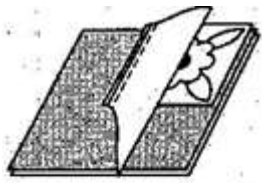

5. Зібрати блоки деталей:

5.1. Викроїти квадрати з тканини 30х30 см.

5.2. Прикріпити до кутів заготовки темні клаптики, прокласти строчку по контуру узора, з'єднуючи деталі накладанням полоски тканини

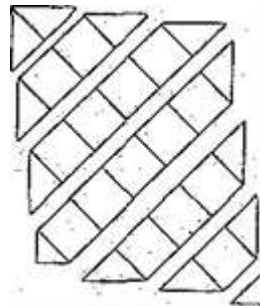
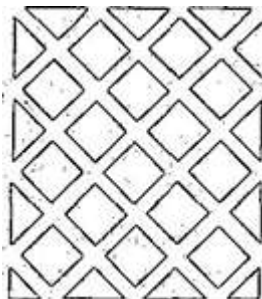
6. З'єднати блоки візерунка:

6.1. Відігнути на лицьову сторону листи блоків і закріпити їх булавками;

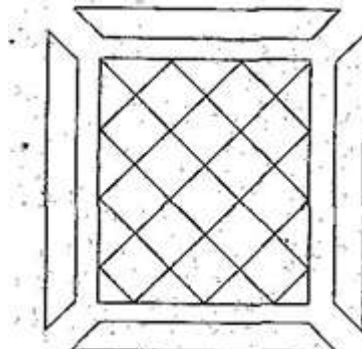
6.2. Зшити сторони блоків, склавши лицем до лиця;

6.3. Зшити підготовлені блоки;

7. Зібрати клаптикові блоки по діагоналі.

8. Пришити до основної деталі планки кайми.

9. Прокласти оздоблювальну строчку, обробити край візерунка, попрасувати готовий виріб.

2.2.3. Настінне панно

Модель № 1. Настінне панно «Ширяння в просторі»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди складання візерунків для виготовлення складних виробів клаптиковою технікою; навчити проектуванню та пошиттю виробу із клаптиків різних форм та розмірів; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення одіяла.
2. Розкроїти та пошити одіяло клаптиковою технікою. '

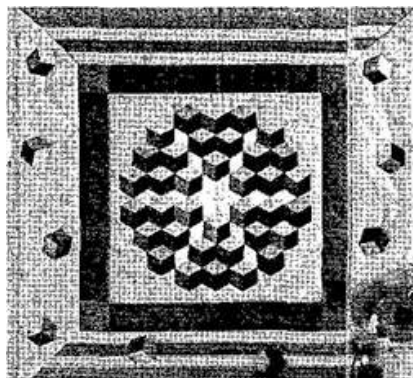
Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Розмір панно: 77,5х77,5 см, розмір центрального мотиву 36,5х36 см.
Для настінного панно потрібно підготувати бавовняну тканину шириною 140 см, наступних десяти кольорів:

- довжиною по 15 см світло-жовтого, рожевого та темно-синього кольору;
- по 20 см кукурудзяно-жовтого, червоного, бузкового, темно-зеленого та чорного;
- по 30 см світло-голубого і 60 см світло-зеленого кольору.

Для зворотної сторони потрібно 90х90 см тканини, наприклад, світло-зеленого кольору; прокладка розміром 90х90 см; для шаблонів потрібно картон або пластик, цупкий папір (для вкладання в ромби); основний набір для печворка та стрічки.

Світлі, середні і темні відтінки завжди слід використовувати на одних і тих же місцях кубиків, щоб отримати тримірний просторовий ефект зображення.

Послідовність виготовлення виробу.

1. Розкроювання ромбів.

Для виготовлення ромбів виробу виріжте ромби А та В, зображені на рис. 55. Ромби А (без припусків) 156 разів перенесіть на цупкий папір, деталі виріжте. Ці паперові ромби використовуються як підкладка при шитті.

Викрійте шаблон для ромба В з картону або пластика (включивши 0,75 см припуски на шви). Покладіть його на зворотну сторону тканини і обрисуйте контур.

Кількість та колір тканин.

- 1) 18 ромбів світло-жовтого кольору (ромби між групами кубиків);
- 2) світлі відтінки: 10 кукурудзяно-жовтого, 12 світло-зеленого, 11 блакитного, 13 рожевого;
- 3) середні відтінки: 10 червоного, 12 темно-зеленого, 11 темно-синього, 13 бузкового;
- 4) темний відтінок (чорний) 46.

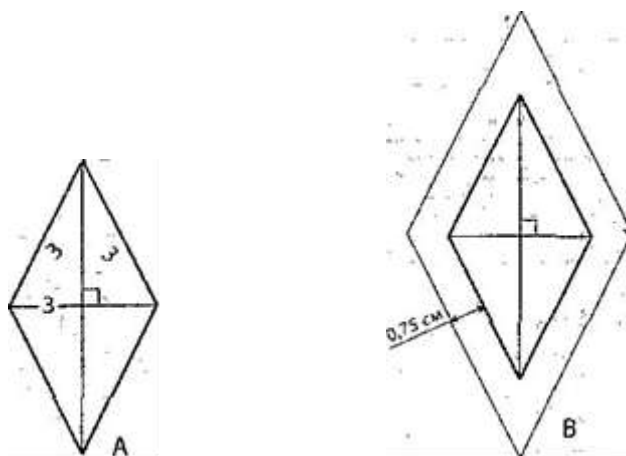

Рис. 55. Шабли ромбів: А — без припусків на шви; В — з припусками на шви.

2. Розкроювання фону та кайми.

Відповідно до схеми (рис. 56) розкрійте деталі виробу:

- із світло-зеленої тканини викрійте один квадрат розміром 42,5х42,5 см для фону центральної деталі; потім — дві смужки розміром по 89,5х18,25 см (широкі крайні смужки); дві смужки розміром по 89,5х4 см (вузькі смужки кайми);
- із темно-зеленої тканини — чотири смужки розміром по 42,5х7,25см (для внутрішньої кайми); із бузкової тканини викрійте чотири квадрата розміром по 7,25х7,25 см, (для внутрішньої кайми); дві смужки розміром по 89,5х4 см (другі від внутрішнього краю вузькі смужки);

- із тканини кукурудзяно-жовтого кольору потрібні) викроїти дві смужки розміром по 89,5х4 см (перші від внутрішнього краю вузькі смужки);
- із червоної тканини — дві смужки по 89,5х4 см (четверті від внутрішнього краю вузькі смужки); із блакитної тканини викройте дві смужки розміром по 89,5х8,25 см (це — зовнішні смужки).

3. Зшивання ромбів.

На виворітну сторону кожного із ромбів із тканини покладіть паперовий шаблон. Припуски на шви направте в середину навколо країв паперу і приметайте. Два зметаних ромби — чорний та середнього кольору — складіть лицем один до одного і від краю до краю зшийте стібками через край, не прихоплюючи при цьому паперу. В розгорнутому виді ромби повинні бути так зшиті, як показано на малюнку 1 — за виключенням 3 кубиків для кайми, де замість ромба чорного слід пришити ромб середнього кольору, і навпаки.

Між ними пришийте ромб світлих тонів.

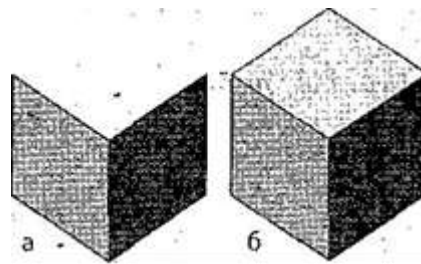

Рис. 57. Зшивання ромбів

Усі ромби аналогічно зшийте в кубики. Зайві кутики тканини завжди повинні залишатися на зворотній стороні.

Групи кубиків по 6 пришийте між світло-жовтими ромбами. Обережно видаліть нитки змотування та шаблон.

Деталь припрасуйте.

4. Виготовлення центральної частини.

Зшитий мотив наколіть в центрі квадрата фону. Приметайте. Припуски тканини, що залишилися при зшиванні кубиків, повинні бути в середині.

Мотив підшийте потайними стібками та попрасуйте.

5. Виготовлення внутрішньої кайми.

Темно-зелені стрічки приметайте до бокових країв центральної деталі, припуски попрасуйте. Квадрати бузкового кольору приметайте до кінців обох темно-зелених стрічок, які залишилися.

Припуски припрасуйте.

Зметані стрічки приметайте до верхнього та нижнього краю.

Припуски на шви припрасуйте.

Зі стрічок шириною 4 см та 8,25 см зшийте дві однакові панелі. Послідовність кольорів показана на схемі. Ці всі елементи зі стрічок, а також дві світло-зелені стрічки кайми (шириною 18,25 см) відріжте навскіс на кінцях під кутом 45 градусів у дзеркальному відображенні. Стрічки по скошених кінцях зметайте в рамку на відстані 0,75 см від зрізів, при цьому на внутрішньому краї кайми не пришивайте припусків. Кінці швів закріпіть.

Внутрішні зрізи кайми пришийте лицьовими сторонами до лицьової центральної деталі. Припуски припрасуйте.

10 окремих стрічок згідно схеми розмістіть на каймі і пришийте вручну.

6. З'єднання шарів виробу.

Тканину під центральним мотивом обережно обріжте, щоб легше було зшивати. Верхню сторону, прокладку та зворотну сторону зметайте. Зшивайте по лінії швів. На центральному мотиві прошийте в центрі контур окремих кубиків і контур світло-жовтих ромбів.

7. Окантування виробу.

Краї верхньої сторони заверніть вниз. Спочатку обріжте краї зі зворотного боку і на прокладці на відстані 2,5 см та 12,5 см відповідно до зовнішніх ліній стібків. Краї зметайте. Зайві припуски на верхній стороні (до 5 см) заверніть у напрямі до зворотної сторони, на половині ширини заверніть всередину. Краї окантування пришийте вручну.

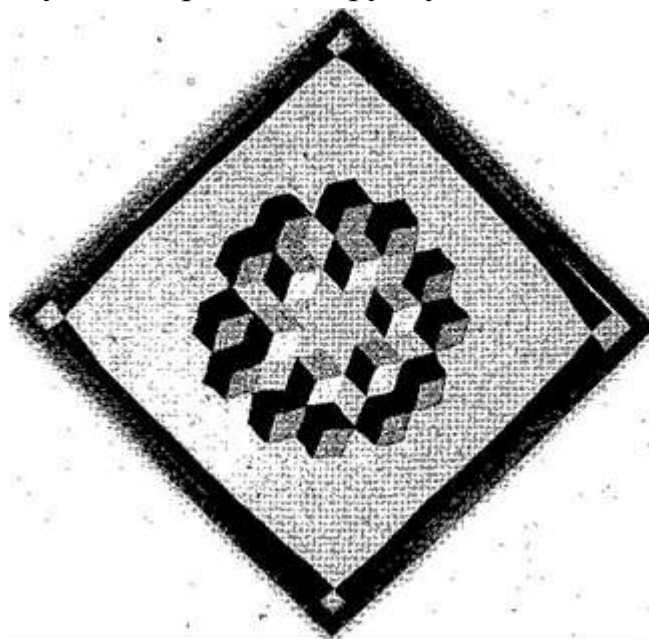

Рис. 58. Настінне панно «Ширяння в просторі»

Модель № 2. Настінне панно «Різдво»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди складання візерунків для виготовлення складних виробів клаптиковою технікою; навчити проектуванню та пошиттю виробу з клаптиків різних форм та розмірів; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення одіяла.
2. Розкроїти та пошити одіяло клаптиковою технікою.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

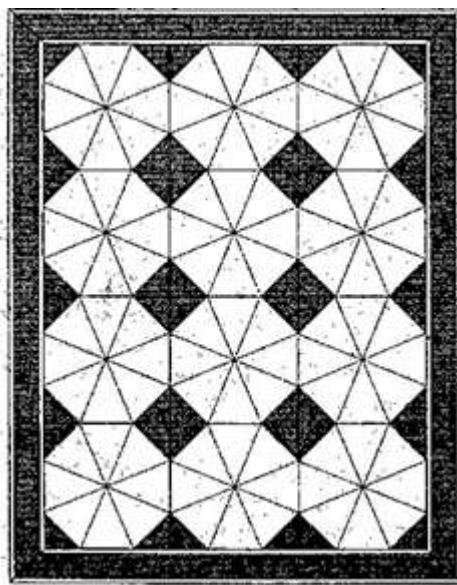

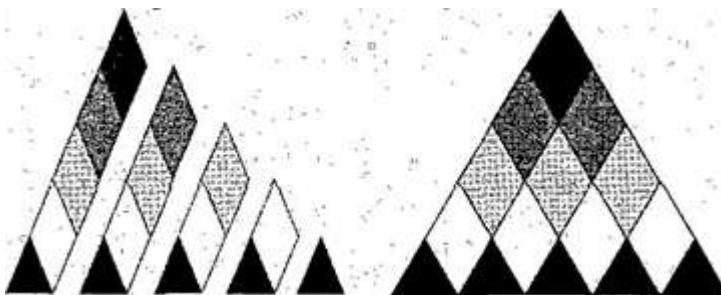
Рис. 59. Схематичний вигляд панно «Різдво»

Теоретичні відомості

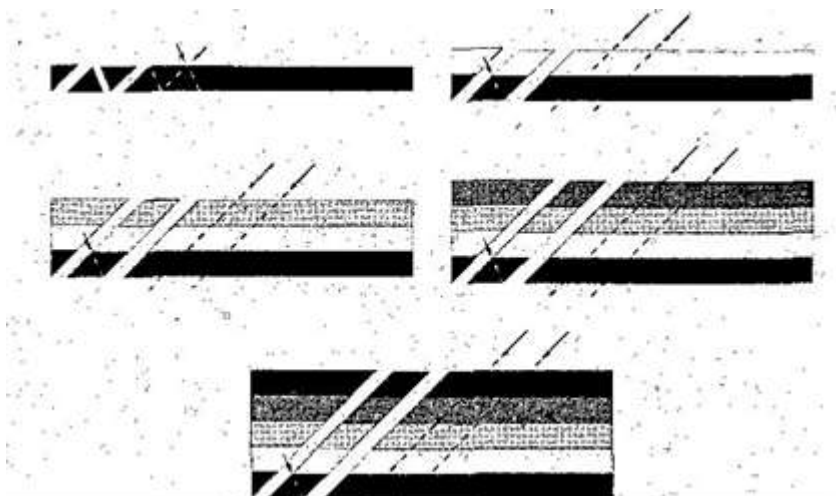
Візерунок (150x190 см) зібрано із 12-ти квадратних блоків і складної кайми з клаптиковим візерунком. Найголовніша деталь блоку - трикутники, поділені на маленькі ромби і трикутники. Для кожного блоку підібрано, свою гаму кольорів. Для виготовлення блоку даного панно запропоновано чотири види клаптикових шматочків. За бажанням можна змінити спосіб поділу основного трикутника і зменшити кількість необхідних видів клаптиків. Ряд маленьких трикутників біля основи рекомендується виконати із темної тканини, яка одночасно вибрана як загальний фон візерунку «Різдво».

Послідовність виготовлення виробу.

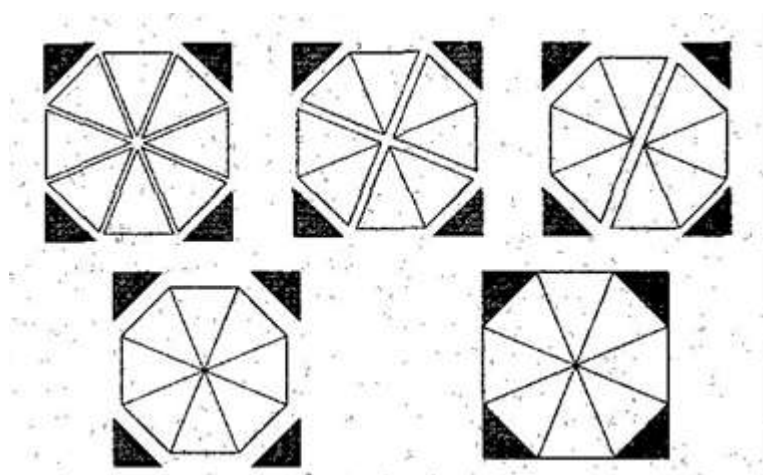
1. Наріжте відібрані клаптики на смуги шириною 4-5 см за поздовжньою ниткою.
2. Зшийте смужки в полотнища. Розміщення клаптикових смуг залежить від порядку чергування ромбів та трикутників у смугах.

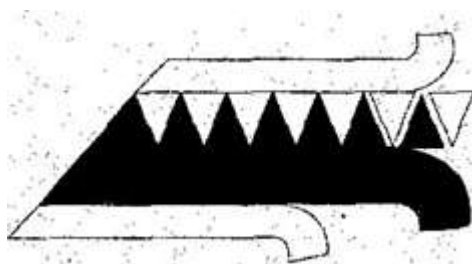
3. Наріжте відібрані клаптики на смуги шириною 4-5 см за ниткою основи.
4. Розріжте полотнище на смужки під кутом 45° до зрізу. Ширина загальної смуги повинна бути такої ж ширини, як і ширина початкових смужок.
5. Зріжте кут темного ромба на заготовках.
6. З темної смуги фонові тканини, яка на 1-1,5 см ширша, ніж решта смуги, викрійте трикутники, як показано на схемі.

7. Зшийте блоки візерунку, як показано на схемі

8. Припрасуйте готові блоки і вирівняйте їх за розмірами.
9. З'єднайте блоки в центральне клаптикове полотнище панно.
10. З'єднайте блоки узору радіальним способом.
11. Пришийте до восьмикутника темніші фонові трикутники.
12. Припрасуйте готові блоки і вирівняйте їх по шаблону.
13. Викрійте з клаптиків рівнобедрені трикутники висотою 8 см, під кутом 45° при вершині.

14. Зшийте/викроєні трикутники, в смуги, чергуючи їх із трикутниками темної фоновієї тканини.
15. Пришийте підготовлені планки кайми до основної деталі.
16. Обкантуйте край візерунка смужкою світлої тканини. Припрасуйте виріб.

Модель № 3. Настінне панно «Хата-зруб»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди складання візерунків для виготовлення складних виробів клаптиковою технікою; навчити проектуванню та пошиттю виробу з клаптиків різних форм та розмірів; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення одіяла.
2. Розкроїти та пошити одіяло клаптиковою технікою.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення:

навчальне-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Зображенні на рисунку панно виготовленні з блоків «Хата-зруб» (див. с.60) можуть прикрашати будь-яку кімнату, демонструючи смак господині.

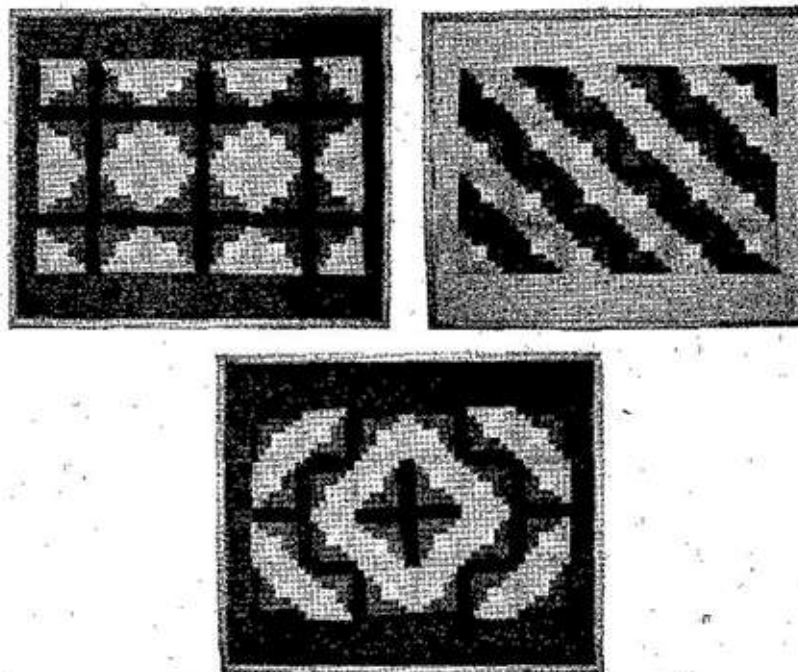

Рис. 60. Панно, скомпоновані з однакових блоків

Однакові блоки можна по-різному скомпонувати, і тоді узор на панно буде іншим.

Для того, щоб отримати рівновагу, спокійні кольорові переходи в сучасному стилі, потрібно підбирати однотонні тканини, які відрізняються між собою рівнем насиченості кольору.

Для кайми і центральних квадратів блока можна використати набивні тканини. Зшивати блоки можна з тканин з різним рисунком. Результат буде особливо ефектним, якщо для половинок блока обрати контрастні тканини. Це чітко виявить лінії загального візерунку, який виникає при з'єднанні блоків.

Зображені панно зшиті із квадратних блоків зі стороною 9 см. Розмір кожного панно в готовому вигляді 46х63,5 см.

Для виготовлення трьох панно потрібно підготувати набір із шести шматків тканини двох тонів кожен з яких — з переходом кольору від світлого до темного — по 0,5 м] або по 0,5 м кожен із трьох світлих і трьох темних тканин; 0,95 м тканини для кайми і центрів блоків; 0,5 м тканини для обкантування.

Послідовність виготовлення

1. Розкладіть тканину від світлої до темної.
2. Наріжте вузькі смужки тканин і сплануйте порядок їх розміщення: світлі тканини повинні утворювати одну половину блока, а темні — іншу.
3. Зшийте 72 блоки «Хата-зруб».
4. Розкладіть блоки в шість рядів по чотири блоки.
5. Зшийте блоки рядами.
6. Зганите ряди, розкладаючи зустрічні припуски на шви в протилежні сторони.
7. Припрасуйте зшиті ряди блоків-з лицьової сторони.
8. Виміряйте ширину кожного панно і оберіть найменший розмір.
9. Викройте смужки для кайми.
10. Пришийте верхні і нижні смужки кайми до всіх полотнищ блоків. Припуски запраসуйте на кайму.
11. Припрасуйте виготовлене полотнище з лицьової сторони.

Модель № 4. Настінне панно «Об'ємні ілюзії»

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди складання візерунків для виготовлення складних виробів клаптиковою технікою; навчити проектуванню та пошиттю виробу з клаптиків різних форм та розмірів; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із послідовністю виготовлення одіяла.
2. Розкроїти та пошити одіяло клаптиковою технікою.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; інструкційні карти; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

По-сучасному виглядають візерунки, що створюють ефект об'ємного простору на площині клаптикового полотна. Такі візерунки досить складні у виконанні.

Клаптикове полотно серветки складається з чотирьох квадратних блоків

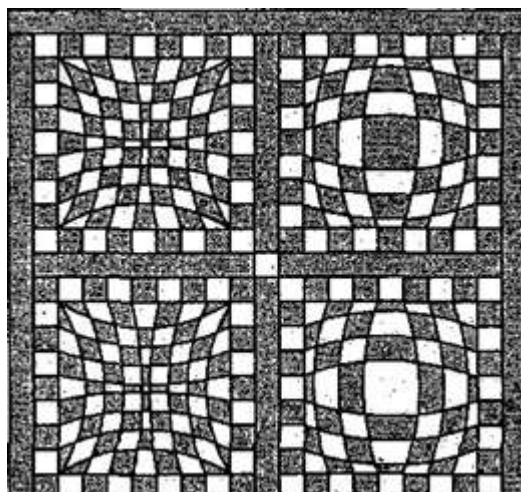

Рис. 61. Схематичний вигляд панно

Ці блоки відрізняються кольором і візерунком, що імітують випуклу і вгнуту поверхні.

Візерунок зібраний з деталей трьох кольорів: чорного, рожевого, сірого.

Намалюйте ескіз візерунка в натуральну величину і розріжте його на деталі. Для кожної деталі, що відрізняється від інших, зробіть картонний шаблон, додаючи припуск на шов зі всіх сторін паперової викрійки деталі. Накладіть шаблони на виворітну сторону тканини, обведіть і виріжте клаптикові деталі.

Деталі з округлими зрізами — випуклим і вгнутим — можна зшити на швейній машині.

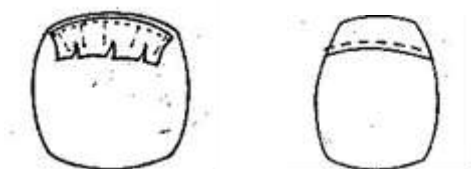

Рис. 62. Зшивання деталей з округлими зрізами

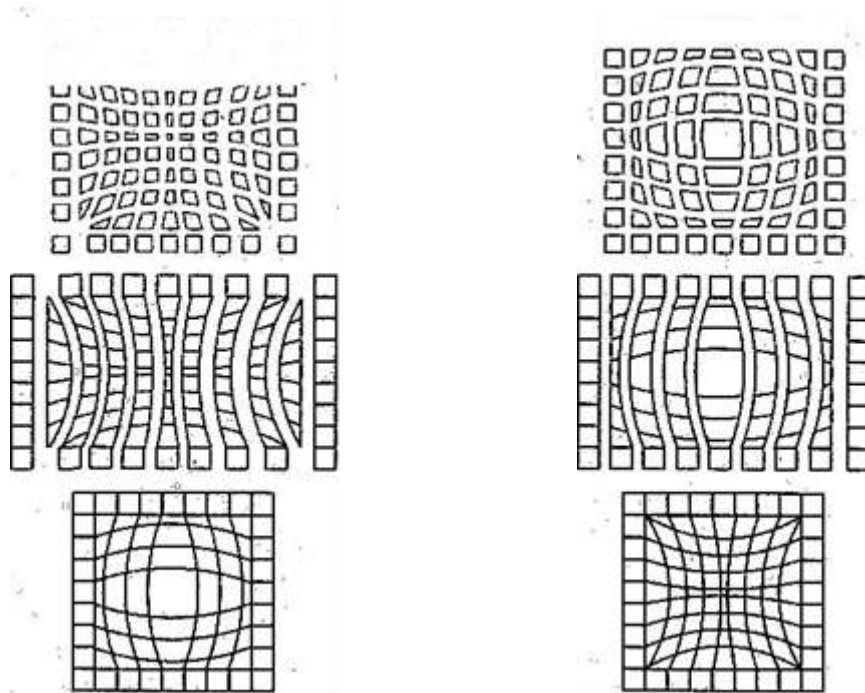

Рис. 63. Збирання блоків виробу

Складіть деталі лицьовими сторонами, суміщуючи зрізи, скріпіть шпильками, вколюючи їх перпендикулярно до лінії майбутнього шва.

При цьому одна із деталей утворює складочки. Важливо, щоб ці складочки не попали під голку при збиранні.

Зшийте деталі плавно заокругленим швом на однаковій відстані від загального-зрізу деталей.

Послідовність збирання для всіх блоків серветки однакова.

Викроєні деталі розкладіть на робочому столі відповідно до візерунка і зшийте в зігнуті смуги від однієї до іншої сторони блоку. Смуги зшийте в полотно, точно суміщаючи шви між деталями на двох смугах.

Готові блоки попросуйте і з'єднайте через заготовлені планки з тканини. По краю клаптикового полотна пришийте кайму із планок.

До лицьової сторони серветки викрійте виворітну сторону.

Такий цікавий клаптиковий візерунок можна виконати і як картину, натягнувши полотно на дерев'яний підрамник.

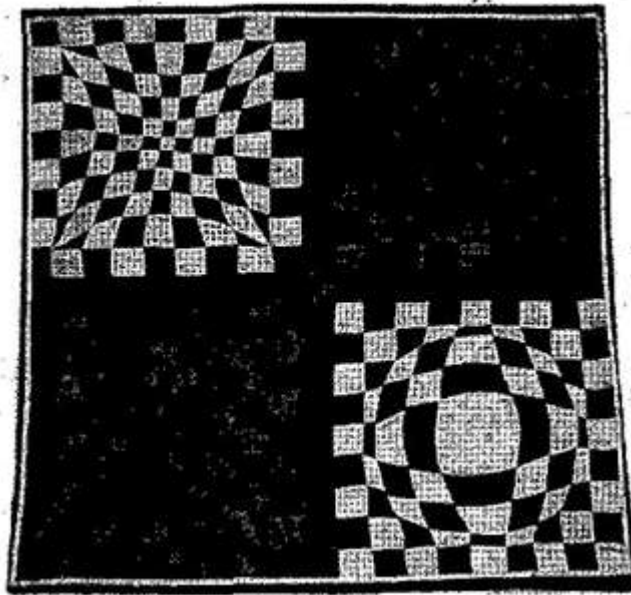

Рис. 64. Зразок виробу з використанням зорових ілюзій

2.2.4. Комплект для кухні

Для виготовлення штор з прихватами, скатертин, подушок на стільці, серветок потрібно підбирати тканину, яка за своїми властивостями є практичною та доцільною для використання на кухні. Рисунок та колір тканин повинен відповідати особливостям інтер'єру приміщення.

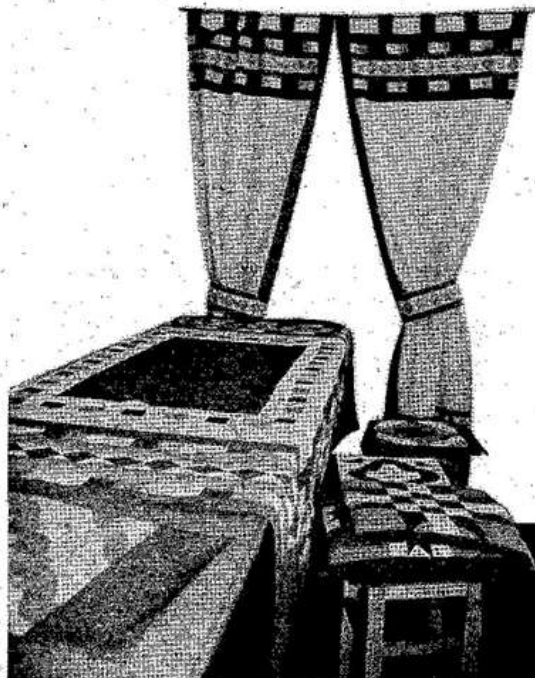

Рис. 65. Комплект-для кухні

Скатертина

Для виготовлення скатертини розміром 140x180 см необхідно підготувати тканину різних кольорів, шириною 150 см:

- тканина А — 80 см;
- тканина В ,— 10 см;
- тканина С — 60 см;
- тканина В — 50 см;
- тканина Е — 300 см;
- тканина К — 70 см;
- тканина С — 60 см.

При розкроюванні деталей необхідно додавати припуски на шви 0,75 см.
Лицьова сторона складається:

- із середини (прямокутник 42,5х81,5 см із тканини С);
- зі смуг самих тканин;
- зі смуг, виготовлених із квадратів різних тканин;
- зі смуг-бордюрів;
- із кутових, квадратів .з тканини G.

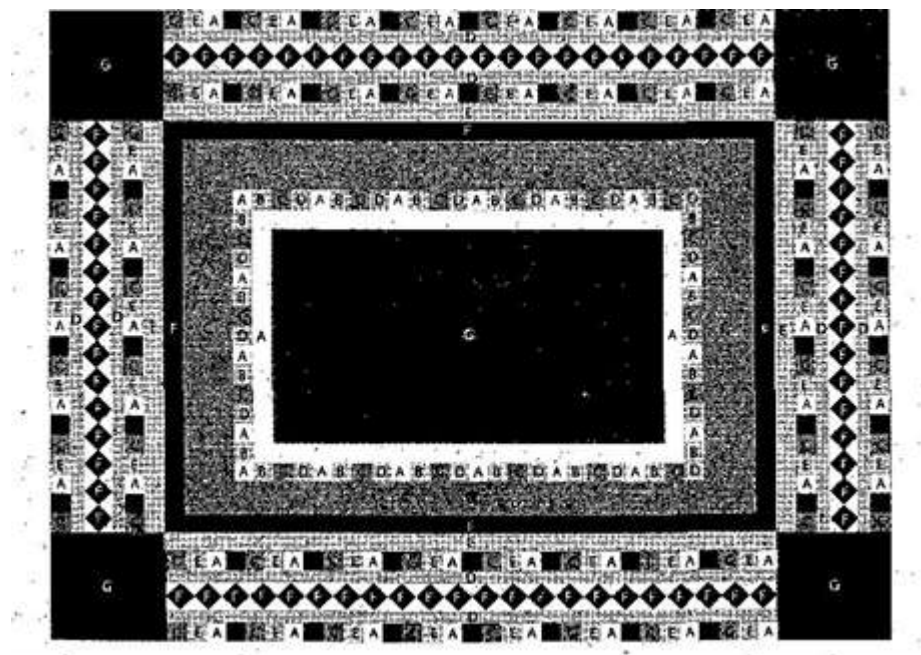
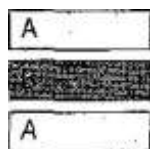
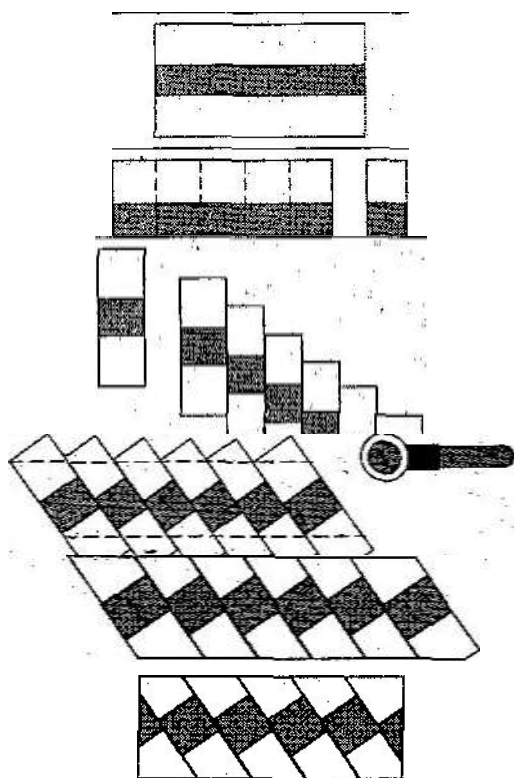

Рис. 66. Схема виготовлення лицьової сторони скатертини

Для виготовлення комплекту використано схему зшивання смужки-бордюра, яка подана нижче.

розкроювання смужок;

.зшивання смужок;

розрізання зшитої деталі на смужки;

зшивання смужки-бордюра;

вирівнювання смужки-бордюра зверху і знизу;

зображення смужки-бордюра з рівним краєм зверху і знизу;

зображення смужки-бордюра з рівним краєм по боках.

Для виготовлення зворотної сторони скатертини необхідно підготувати прямокутник 145х185 см з тканини Е.

Для окантування необхідні 2 смужки по 7,5х138,5 см та 2 смужки по 7,5х181,5 см з тканини Б.

Штори

Розмір штори — 77х200 см (в тому числі- висота петель 8,5 см); ширина кайми в верхній частині — 26,5 см.

Для виготовлення 2-х штор необхідно підготувати тканину різних кольорів, шириною 150 см: тканина А — 25 см; тканина В — 200 см; тканина С — 15 см; тканина В — 15 см; тканина Е — 35 см; тканина Р — 25 см; тканина С — 190 см.

У запропонованій моделі обкантувальні планки з тканини С виконані без зшивних швів. Якщо виготовляти модель із зшивними швами, то достатньо буде 100 см тканини С.

Нижче подано схему виготовлення лицьової сторони штори. Для виготовлення штори необхідно зшити смужки з квадратів, смужки-бордюри та відповідно до схеми зшити їх, утворюючи кайму верхньої частини штори.

Припуски на шви верхньої смужки необхідно запрасувати на виворітну сторону. Крайню смужку приметайте до верхньої частини прямокутника В. Запрасовану нижню сторону штори пришийте до прямокутника В. Обкантувальну планку складіть лицьовими сторонами з лицьовою стороною прямокутника В, зшийте, а з виворітної сторони підшийте потайним швом. •

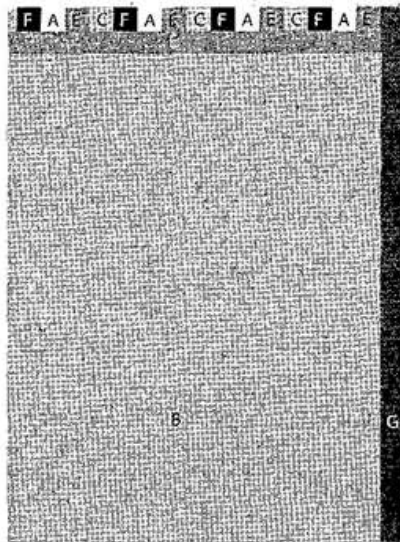

Рис. 67. Схема виготовлення лицевої сторони штори

Зі сторони без окантування виконайте шив упідгин із закритим зрізом на ширину 1 см на лицьову сторону.

Нижню обкантувальну планку пришийте аналогічно боковій, але попередньо зшийте її по вузьких сторонах.

Підвісні петлі складіть вздовж лицьовими сторонами і зшийте; виверніть і настрочіть з двох сторін. Заложіть петлі і, рівномірно розподіляючи, приметайте їх зверху лицьовими сторонами..

Бокову обкантувальну планку складіть зі шторою лицьовими сторонами, приметайте разом з підвісними петлями, пришийте, відігніть на виворітну сторону і пришийте потайним швом. Припуски на шви з 2-х сторін закладіть всередину і зшийте.

Ліву штору виготовте як дзеркальне відображення правої.

Тема 2.3. Технологічна послідовність виготовлення одягу

Модель № 1. Жилет

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди візерунків для виготовлення одягу клаптиковою технікою; навчити виготовляти виріб з використанням клаптиків різних розмірів та форм; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання:

1. Ознайомитися із особливостями виготовлення жилета з використанням клаптикової техніки.
2. Спроектувати, розкроїти та пошити жилет за власним задумом, використовуючи клаптикову техніку.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір Інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Клаптикову мозаїку можна використовувати для художнього оформлення деталей одягу, виготовлення цілих моделей.

Нижче зображено жіночий жилет, виконаний в стилі «Кантрі».

Основним матеріалом є темно-синя смугаста тканина. Елементи-вставки по середині спинки та правої пілочки утворені поєднанням трикутників темно-синьої та голубої тканини. На лівій пілочці — оздоблювальний елемент-шестикутник, розміщений асиметрично.

Для проектування запропонованої моделі необхідно розробити креслення жилета та на-викрійці виробу визначити ділянки розміщення оздоблювальних елементів.

Рис. 68. Чоловічий жилет.

Залежно від особливостей фасону, форм та розмірів елементів, виготовлених клаптиковою технікою, визначити технологічну послідовність виготовлення жилета.

Модель № 2. Плаття

Мета: розширити знання гуртківців про різновиди візерунків для виготовлення жіночого та дитячого плечового одягу клаптиковою технікою; навчити виготовляти виріб з використанням клаптиків різних розмірів та форм; розвивати просторову уяву, технічне мислення; виховувати організованість, увагу та охайність у процесі виконання практичних завдань.

Завдання.

1. Ознайомитися із особливостями виготовлення плаття, сарафана з використанням клаптикової техніки.
2. Спроекувати, розкроїти та пошити жіноче чи дитяче плаття (сарафан) за власним задумом, використовуючи клаптикову техніку.

Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення: навчально-методична література; зразки виробів; зразки шаблонів; тканина, прокладкові матеріали; швейна машина; основний набір інструментів для клаптикових робіт.

Теоретичні відомості

Нижче подано зображення жіночих та дитячих моделей одягу.

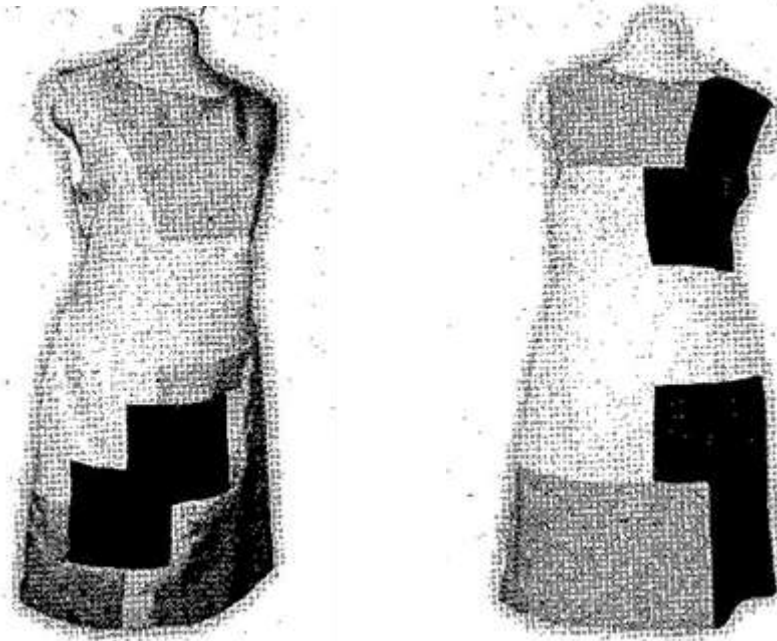

Рис. 69. Зразки використання клаптикової мозаїки для виготовлення жіночих платъ

Для виготовлення жіночих суконь використано білий габардин як основний матеріал. Для проектування запропонованих моделей необхідно розробити креслення переди та спинки плечового виробу та на викрійці визначити ділянки розміщення оздоблювальних елементів.

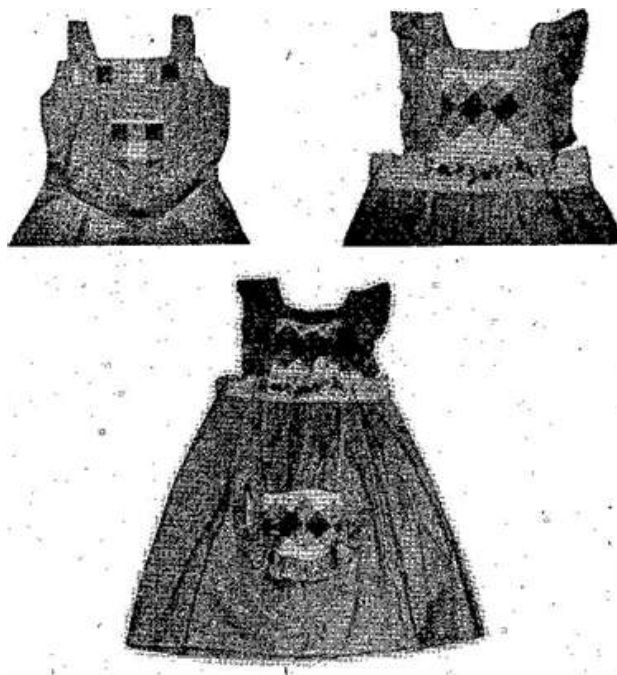

Рис. 70. Зразки використання клаптикової мозаїки для виготовлення дитячих моделей одягу

Залежно від особливостей фасону, форм та розмірів елементів визначити технологічну послідовність виготовлення плаття чи сарафана

Список використаних джерел

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чуграй В. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. — Львів: Світ, 1993. — 272 с.
2. Декоративно-прикладне мистецтво з практикумом у навчальних майстернях. Ч. Конспект лекцій для студентів художньо-графічних факультетів педагогічних інститутів, учнів педагогічних училищ і вчителів образотворчого мистецтва та художньої праці / Укладач Антонович Є. А., Чуграй Р. В. — К.: РНМК, 1991. — 96 с.
3. Крижаускене П. П. Немного веревки, лоскутков и ... фантазии / Для среднего школьного возраста. — М.: Молодая гвардия, 1982. — 96 с.
4. Митрофанова А. П. Энциклопедия рукоделия. Серия «Дамский клуб». — Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. — 448 с.
5. Основы художественного ремесла: пособие для учителя. В 2-х частях. Ч. 1. / В. А. Барадулин, Н. Т. Климова, Л. А. Кожевникова и др.; Под ред. В. А. Барадулина, О. В. Танкус. — 2-е изд., дораб.. — М.: Просвещение, 1986. — 240 с.
6. Пэчворк: изделия и одежда из лоскутков / Пер. с англ. — М.: Издательский дом «Ниола 21-й век», 2001. — 128 с.